T006 A HÀM VI Q17 Chánh Thọ

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

TAÏP A-HAØM QUYEÅN 17

KINH 456. CHAÙNH THOÏ1 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø thuoäc nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Coù quang giôùi, tònh giôùi, voâ löôïng khoâng nhaäp xöù giôùi, voâ löôïng thöùc nhaäp xöù giôùi, voâ sôû höõu nhaäp xöù giôùi, phi töôûng phi phi töôûng nhaïâp xöù giôùi, höõu dieät giôùi2.” Khi aáy coù Tyø-kheo töø choã ngoài ñöùng daäy, söûa laïi y phuïc, cuùi ñaàu leã döôùi chaân Phaät, chaép tay, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, coù quang giôùi, tònh giôùi, voâ löôïng khoâng nhaäp xöù giôùi, voâ löôïng thöùc nhaäp xöù giôùi, voâ sôû höõu nhaäp xöù giôùi, phi töôûng phi phi töôûng nhaäp xöù giôùi, dieät giôùi. Caùc thöù giôùi nhö vaäy do nhaân duyeân gì ñeå coù theå bieát?” Phaät baûo Tyø-kheo: “Quang giôùi kia do duyeân toái taêm maø ñöôïc bieát. Tònh giôùi do duyeân baát tònh neân bieát. Voâ löôïng khoâng nhaäp xöù giôùi do duyeân saéc maø bieát. Voâ löôïng thöùc nhaäp xöù giôùi do khoâng3 maø ñöôïc bieát. Voâ sôû

1. Ñaïi Chaùnh quyeån 17. “Taïp nhaân tuïng, phaåm iii, phaàn v” (tieâu muïc trong nguyeân baûn Ñaïi Chaùnh). AÁn Thuaän: “5 Töông öng Giôùi” tieáp theo, trì kinh 444 (Ñaïi Chaùnh quyeån 16). Paøli, S. 14. 11. Sattimaø. 2. Quang giôùi , tònh giôùi , voâ löôïng khoâng nhaäp xöù giôùi , voâ löôïng thöùc nhaäp xöù giôùi , voâ sôû höõu nhaäp xöù giôùi , phi töôûng phi phi töôûng nhaïâp xöù giôùi , höõu dieät giôùi . Paøli: sattimaø, bhikkhave, dhaøtuyo, katamaø sattaø? aøbhaødhaøtu, subhadhaøtu, aøkaøsaønaócaøyatanadhaøtu, vióóaøòaócaøyatanadhaøtu, aøkiócaóóaøyatanadhaøtu, nevasaóóaønaøsaóóaøyatanadhaøtu, saóóaøvedayitanirodhadhaøtu, coù baûy giôùi loaïi (ôû ñaây: giôùi heä hay coõi): giôùi loaïi aùnh saùng, giôùi loaïi tònh khieát, giôùi loaïi caûnh vöïc hö khoâng voâ bieân, caûnh vöïc thöùc voâ bieân, caûnh vöïc voâ sôû höõu, caûnh vöïc phi töôûng phi phi töôûng, coõi cuûa söï dieät taän töôûng vaø thoï. 3. Trong nguyeân baûn: duyeân noäi . Baûn ñôøi Nguyeân: duyeân noäi khoâng . AÁn Thuaän ñeà nghò söûa laïi laø (hö) khoâng. Paøli: aøkaøsaønaócaøyatanaö paæicca, duyeân hö khoâng voâ bieân.

höõu nhaäp xöù giôùi do duyeân sôû höõu4 maø ñöôïc bieát. Phi töôûng phi phi töôûng nhaïâp xöù giôùi do duyeân höõu ñeä nhaát5 maø ñöôïc bieát. Dieät giôùi laø do duyeân höõu thaân6 maø ñöôïc bieát”. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, töø quang giôùi cho ñeán dieät giôùi naøy do vaøo chaùnh thoï7 gì maø ñaït ñöôïc?” Phaät baûo caùc Tyø-kheo: “Quang giôùi, tònh giôùi, voâ löôïng khoâng nhaäp xöù giôùi, voâ löôïng thöùc nhaäp xöù giôùi, voâ sôû höõu nhaäp xöù giôùi; caùc coõi naøy ngay nôi chaùnh thoï ñang töï haønh maø ñaït ñöôïc8. Phi töôûng phi phi töôûng nhaäp xöù giôùi ôû nôi chaùnh thoï cuûa ñeä nhaát höõu9 maø ñaït ñöôïc vaø dieät giôùi do chaùnh thoï cuûa dieät höõu thaân10 maø ñaït ñöôïc.” Phaät noùi kinh naøy

xong, caùc Tyø-kheo nghe lôøi Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 457. THUYEÁT11 Toâi nhge nhö vaày:

Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû taïi giaûng ñöôøng Loäc maãu, Ñoâng vieân, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø vaøo buoåi chieàu, Ñöùc Theá Toân sau khi töø thieàn tònh tænh

4. Paøli: vióóaøòaócaøyatanaö paæicca, duyeân thöùc voâ bieân xöù. 5. Höõu ñeä nhaát, hay höõu ñaûnh, choùp ñænh cuûa höõu, cao nhaát trong caùc coõi Höõu (Paøli: bhavagga). Baûn Paøli: aøkiócaóóaøyatanaö paæicca, duyeân voâ sôû höõu xöù. 6. Höõu thaân ¦³ ¨¡F Paøli: sakkaøya. Baûn Paøli: nirodhaö paæicca, duyeân dieät. 7. Chaùnh thoï, hoaëc ñaúng chí, traïng thaùi taäp trung, hôïp nhaát tö töôûng, coù chín baäc ñònh nhö vaäy: boán saéc giôùi thieàn, boán voâ saéc ñònh vaø dieät taän ñònh. Paøli: samaøpatti. 8. Baûn Paøli: saóóaøsamaøpatti pattabbaø, y töôûng chaùnh thoï (ñaúng chí) maø ñaït ñöôïc. 9. Baûn Paøli: saökhaøraøvasesa-samaøpatti pattabbaø, ñaït ñöôïc do chaùnh thoï cuûa haønh höõu dö (moät ít haønh uaån coøn taøn dö). 10. Höõu thaân dieät ¦³ ¨ À¡A dieät taän caùc thaân kieán (hai möôi höõu thaân kieán, hay taùtca-da taø kieán). Paøli: nirodhasamaøpatti, do dieät chaùnh thoï. 11. Paøli, S. 14. 13. Giójakaøvasatha.

giaùc, ñeán trong boùng maùt giaûng ñöôøng, traûi toøa, ngoài tröôùc ñaïi chuùng, noùi nhöõng caâu keä Öu-ñaøn-na, roài baûo caùc Tyø-kheo: “Vì duyeân giôùi maø sanh thuyeát12, chöù khoâng phaûi khoâng do giôùi. Duyeân giôùi maø sanh kieán, khoâng phaûi khoâng do giôùi, Duyeân giôùi maø sanh töôûng, khoâng phaûi khoâng do giôùi. Duyeân giôùi haï lieät13, Ta noùi, sanh thuyeát haï lieät14, kieán haï lieät, töôûng haï lieät, tö haï lieät15, duïc haï lieät16, nguyeän haï lieät, haï só phu haï lieät17, sôû taùc haï lieät, thi thieát haï lieät, kieán laäp haï lieät, haï boä phaän haï lieät, haï hieån thò haï lieät, haï thoï sanh haï lieät. “Trung giôùi18 cuõng nhö vaäy. “Cuõng vaäy, ñoái vôùi giôùi thuø thaéng19. Do duyeân thaéng giôùi, Ta noùi kia sanh thuyeát thuø thaéng, kieán thuø thaéng, töôûng thuø thaéng, nguyeän thuø thaéng, só phu thuø thaéng, sôû taùc thuø thaéng, thi thieát thuø thaéng, kieán laäp thuø thaéng, boä phaän thuø thaéng, hieån thò thuø thaéng, thoï sanh thuø thaéng”. Baáy giôø coù Tyø-kheo Baø-ca-lò20 ñang ñöùng sau, caàm quaït haàu Phaät, baïch raèng: “Baïch Theá Toân, neáu ñoái vôùi Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, maø khôûi leân kieán giaûi khoâng phaûi Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, thì caùc kieán giaûi naøy cuõng duyeân theo giôùi maø sanh chaêng?” Phaät baûo Tyø-kheo: “Ñoái vôùi Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc maø khôûi kieán giaûi khoâng phaûi Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc21, cuõng duyeân theo giôùi maø sanh ra,

12.

Paøli: dhaøtuö paæicca saóóaø uppajjati, duyeân giôùi sanh töôûng.

13.

Trong nguyeân baûn cheùp nhaàm laø baát giôùi ¤£ ¬É. Ñaây söûa laïi laø haï giôùi ¤U ¬É.

Paøli: hìnam dhaøtum.

14.
Paøli: hìnaø vaøcaø, ngoân ngöõ thaáp keùm, haï ñaúng.
15.
Paøli: hìnaø cetanaø, tö nieäm hay yù chí thaáp keùm.
16.
Paøli: hìnaø patthanaø, duïc caàu hay hy voïng thaáp keùm.
17.
Paøli: hì no puggalo, con ngöôøi hay nhaân caùch thaáp keùm.
18.
Nhö thò trung ¦p ¬O ¤¤ . Paøli: majjhimaö dhaøtuö paæicca.
19.
Paøli: paòìtaø dhaøtu, giôùi vi dieäu, thöôïng ñaúng.
20.
Baø-ca-lò ±C { §Q. Coù leõ Paøli: Vakkali. Nhöng, baûn Paøli: Kaccaøna.
21.
Paøli: asammaøsabuddhesu sammaøsambuddhaø' ti, ôû nôi nhöõng vò khoâng phaûi laø
Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc maø thaáy laø Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc.
khoâng phaûi khoâng duyeân giôùi. Vì sao? Giôùi cuûa phaøm phu laø voâ minh giôùi. Nhö tröôùc Ta ñaõ noùi, duyeân haï giôùi sanh haï thuyeát, haï kieán,... cho ñeán, haï thoï sanh. Duyeân trung giôùi cuõng nhö vaäy, ñoái vôùi thaéng giôùi, cuõng sanh thaéng thuyeát, thaéng kieán, cho ñeán, thaéng thoï sanh." Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe lôøi Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 458. NHAÂN22 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø, Theá Toân noùi vôùi caùc Tyø-kheo: "Coù nhaân sanh ra duïc töôûng, chöù khoâng phaûi khoâng coù nhaân; coù nhaân sanh ra nhueá töôûng, haïi töôûng23, chöù khoâng phaûi khoâng coù nhaân. "Do nhaân gì sanh duïc töôûng? Do duyeân duïc giôùi. Duyeân duïc giôùi neân sanh ra duïc töôûng, duïc duïc, duïc giaùc, duïc nhieät, duïc caàu24. Keû phaøm phu ngu si khi ñaõ khôûi leân duïc caàu roài, chuùng sanh naøy khôûi leân taø vaïy qua ba nôi laø thaân, mieäng, taâm. Do nhaân duyeân taø vaïy nhö vaäy neân hieän taïi soáng trong khoå naõo; coù khoå, coù khoán quaãn, coù thaát voïng25, coù noùng böùc; sau khi cheát roài sanh vaøo trong ñöôøng aùc. Ñoù goïi laø nhaân duyeân sanh duïc töôûng. "Theá naøo laø nhaân duyeân sanh ra nhueá töôûng, haïi töôûng? Ñoù laø haïi giôùi. Do duyeân haïi giôùi neân sanh haïi töôûng, haïi duïc, haïi giaùc, haïi

22. PaøIi, S. 14. 12. Sanidaøna (coù nguyeân do). Tham chieáu, A. 6. 39. Nidaøna. 23. Duïc töôûng, nhueá töôûng, haïi töôûng; ba baát thieän töôûng, cuõng laø ba baát thieän taàm, ba tö duy taàm caàu baát thieän. Paøli: tayo akusala-vitakkaø: kaøma-vitakko, vyaøpaøda-vitakko, vihiösaø-vitakko. Ba baát thieän taàm naøy cuõng laø ba baát thieän giôùi. Paøli: tissa akusala-dhaøtuyo. Xem Tröôøng A-haøm, N01(7); D. 33. Saígìti. 24. Paøli: kaøma-dhaøtu, kaøma-saóóaø, kaøma-saökappo,

kaøma-chando, kaøma- pariôaøho, kaøma-pariyesanaø; duïc giôùi, duïc töôûng, duïc tö duy, duïc duïc, duïc nhieät naõo, duïc taàm caàu. 25. Haùn: höõu ngaïi, höõu naõo ¦³ Ãª ¦³ ´o . Paøli: sa-vighaøtaö, sa-upayaøsaö.

nhieät, haïi caàu. Keû phaøm phu ngu si khi ñaõ khôûi leân söï mong muoán laøm haïi, chuùng sanh naøy khôûi leân taø vaïy qua ba nôi laø thaân, mieäng, taâm. Do nhaân duyeân taø vaïy nhö vaäy neân hieän taïi soáng trong khoå naõo; coù khoå, coù khoán quaãn, coù thaát voïng, coù noùng böùc; sau khi cheát roài sanh vaøo trong ñöôøng aùc. “Naøy caùc Tyø-kheo, neáu Sa-moân, Baø-la-moân naøo ñang an truù nôi sanh nhö vaäy maø sanh töôûng nguy hieåm26, khoâng tìm caùch loaïi boû, khoâng tænh giaùc27, khoâng nhaû ra, thì hieän taïi ngöôøi aáy ngay trong ñôøi hieän taïi an truù khoå; coù khoå, coù khoán quaãn, coù thaát voïng, coù noùng böùc; sau khi cheát roài sanh vaøo trong ñöôøng aùc. “Ví nhö caùch thaønh aáp, laøng xoùm khoâng xa, coù caùnh ñoàng hoang, chôït boác löûa lôùn. Neáu khoâng coù ai coù söùc maïnh ñeå daäp taét löûa, neân bieát, nhöõng chuùng sanh ôû trong ñoàng hoang ñoù chaéc chaén seõ bò löûa haïi. Cuõng vaäy, Sa-moân, Baø-la-moân ñang an truù nôi sanh maø sanh töôûng nguy hieåm, sau khi thaân hoaïi maïng chung sanh vaøo ñöôøng aùc. “Naøy caùc Tyø-kheo, coù nhaân sanh töôûng xuaát yeáu28, chöù khoâng phaûi khoâng coù nhaân. “Theá naøo laø nhaân sanh töôûng xuaát yeáu? Ñoù laø xuaát yeáu giôùi29. Do duyeân xuaát yeáu giôùi sanh xuaát yeáu töôûng, xuaát yeáu duïc, xuaát yeáu giaùc, xuaát yeáu nhieät, xuaát yeáu caàu. Nghóa laø ngöôøi coù trí kia khi tìm caàu söï xuaát yeáu, chuùng sanh naøy30 phaùt sanh chaùnh haønh qua ba choã laø thaân, mieäng, taâm. Kia sau khi do nhaân duyeân sanh chaùnh haønh nhö vaäy, ngay hieän taïi soáng an laïc; khoâng khoå, khoâng khoán quaãn, khoâng thaát

26. Nguy hieåm töôûng ¦M ÀI Q¡DTham chieáu Paøli: upannaö visamagataö saóóaö na khippameva pajahati, khoâng nhanh choùng loaïi boû yù töôûng baát chaùnh ñang sanh khôûi. Paøli: visamagata, baát chaùnh, Haùn ñoïc laø visaögata, (bò chi phoái bôûi) ñoäc haïi. 27. Haùn: baát giaùc ¤£ ±Ä ¡F coù leõ laø na vinodeti, khoâng baøi tröø, nhöng baûn Haùn ñoïc laø na vedeti: khoâng caûm giaùc. 28. Xuaát yeáu töôûng ¥X n Q¡F yù töôûng thoaùt ly (xuaát ly, xuaát gia). Paøli: nekkhamavitakka (tö duy taàm caàu söï thoaùt ly). 29. Xem Trung A haøm, N01(7): ba thieän giôùi: xuaát ly giôùi, voâ nhueá giôùi, voâ haïi giôùi; D. 33. Saígìti: tisso kusala-dhaøtuyo: nekkhama-dhaøtu, avyaøpaøda-dhaøtu, avihiösaø-dhaøtu. 30. Paøli: ña vaên Thaùnh ñeä töû (sutavaø ariyasaøvako).

voïng, khoâng noùng böùc; sau khi cheát sanh vaøo coõi laønh. Ñoù goïi laø nhaân duyeân sanh töôûng xuaát yeáu. “Theá naøo laø nhaân duyeân sanh töôûng khoâng nhueá, khoâng haïi31? Ñoù laø baát nhueá, baát haïi giôùi. Do nhaân duyeân baát haïi giôùi sanh baát haïi töôûng baát haïi duïc, baát haïi giaùc, baát haïi nhieät, baát haïi caàu khoâng haïi. Nghóa laø ngöôøi coù trí kia khi tìm caàu söï baát haïi, chuùng sanh phaùt sanh chaùnh haønh qua ba choã laø thaân, mieäng, taâm. Kia sau khi do nhaân duyeân sanh chaùnh haønh nhö vaäy, ngay hieän taïi soáng an laïc; khoâng khoå, khoâng khoán quaãn, khoâng thaát voïng, khoâng noùng böùc; sau khi cheát sanh

vaøo coõi laønh. Ñoù goïi laø nhaân duyeân sanh töôûng baát haïi. “Neáu caùc Sa-moân, Baø-la-moân an truï nôi sanh maø sanh töôûng baát haïi, khoâng lìa boû, khoâng loaïi boû32, khoâng nhaû ra, ngay hieän taïi soáng laïc; khoâng khoå, khoâng khoán quaãn, khoâng thaát voïng, khoâng noùng böùc; sau khi cheát sanh vaøo coõi laønh. “Ví nhö ven thaønh aáp, laøng xoùm, coù caùnh ñoàng hoang chôït boác löûa lôùn. Coù ngöôøi coù khaû naêng duøng tay, chaân ñeå daäp taét löûa. Neân bieát, caùc chuùng sanh soáng nöông caây coû ñeàu khoâng bò haïi. Cuõng vaäy, Sa- moân, Baø-la-moân an truï nôi sanh maø sanh töôûng baát haïi, khoâng lìa boû, khoâng loaïi boû, khoâng nhaû ra, ngay hieän taïi soáng laïc; khoâng khoå, khoâng khoán quaãn, khoâng thaát voïng, khoâng noùng böùc; sau khi cheát sanh vaøo coõi laønh.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe lôøi Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 359. TÖÏ TAÙC33 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø, coù Baø-la-moân ñeán choã Phaät, sau khi cuøng Theá Toân thaêm hoûi, roài ñöùng sang moät beân, baïch Phaät:

31.

Baát nhueá, baát haïi töôûng ¤£ Ñ} ¤£ ®` Q¡F Paøli: avyaøpaøda-vitakka, avihiösaø-vitakka. Xem cht.28 treân.

32.

Nguyeân Haùn: baát giaùc. Xem cht.27 treân.

33.

Paøli, A. 6. 38. Attakaørì.

“Chuùng sanh khoâng phaûi töï mình laøm, khoâng phaûi caùi khaùc laøm.” Phaät baûo Baø-la-moân: “Vôùi luaän thuyeát nhö vaäy thì Ta vaø oâng khoâng gaëp nhau. OÂng nay töï mình ñi ñeán ñaây maø laïi noùi khoâng töï mình laøm, khoâng phaûi caùi khaùc laøm.” Baø-la-moân baïch: “Theá naøo, baïch Cuø-ñaøm, chuùng sanh laø töï mình laøm hay caùi khaùc laøm?” Phaät baûo Baø-la-moân: “Baây giôø Ta hoûi oâng, tuøy yù maø traû lôøi Ta. Naøy Baø-la-moân, yù oâng nghó sao, coù phöông tieän giôùi34 cuûa chuùng sanh, nhôø ñoù caùc chuùng sanh bieát taïo ra phöông tieän chaêng?” Baø-la-moân baïch: “Baïch Cuø-ñaøm, coù phöông tieän giôùi cuûa chuùng sanh ñoù, khieán cho caùc chuùng sanh bieát taïo ra phöông tieän.” Phaät baûo Baø-la-moân: “Neáu coù phöông tieâïn giôùi nhôø ñoù maø caùc chuùng sanh bieát coù phöông tieän, thì ñoù laø chuùng sanh töï mình laøm hay laø caùi khaùc laøm35?” “Naøy Baø-la-moân, yù oâng nghó sao, coù an truù giôùi, kieân coá giôùi, xuaát giôùi, taïo taùc giôùi36 cuûa chuùng sanh, nhôø ñoù maø chuùng sanh bieát laø coù taïo taùc chaêng?” Baø-la-moân baïch Phaät: “Coù an truù giôùi, kieân coá giôùi, xuaát giôùi, taïo taùc giôùi cuûa chuùng sanh, nhôø ñoù maø chuùng sanh bieát laø coù taïo taùc.”

34. Phöông tieän giôùi ¤è «K ¬É¡F ôû ñaây, phöông tieän ñoàng nghóa gia haønh (Paøli: payoga), chæ söï chuaån bò phaùt khôûi haønh ñoäng. Baûn Paøli: aørabbha-dhaøtu, phaùt khôûi giôùi (xuaát phaùt haønh ñoäng). 35. Paøli: yaö kho, braøhmaòa, aørabbhadhaøtuyaø sati aørabbhavanto sattaø paóóaøyanti, ayaö sattaønaö attakaøro ayaö parakaøro, caùi gì maø trong khi khôûi söï laøm chuùng sanh bieát ñang khôûi

söï laøm, caùi ñoù laø vieäc töï mình laøm, caùi ñoù laø vieäc ngöôøi khaùc laøm, cuûa chuùng sanh. 36. An truï giôùi, kieân coá giôùi, xuaát giôùi, taïo taùc giôùi. Paøli: nikkamadhaøtu (xuaát haønh giôùi), thaømadhaøtu (theá löïc giôùi), æhitidhaøtu (an truï giôùi), upakkamadhaøtu (coâng kích giôùi).

Phaät baûo Baø-la-moân: “Neáu coù an truù giôùi, kieân coá giôùi, xuaát giôùi, taïo taùc giôùi cuûa chuùng sanh, nhôø ñoù maø chuùng sanh bieát laø coù taïo taùc, thì ñoù laø chuùng töï mình laøm hay laø caùi khaùc laøm?” Baø-la-moân baïch: “Chuùng sanh coù vieäc töï mình laøm, coù vieäc ngöôøi khaùc laøm. Baïch Cuø-ñaøm, vì ôû ñôøi coù nhieàu coâng vieäc, baây giôø xin pheùp ñöôïc caùo töø.” Phaät baûo Baø-la-moân: “ÔÛ ñôøi coù nhieàu coâng vieäc, oâng neân ñuùng thôøi.” Sau khi nghe lôøi Phaät daïy, Baø-la-moân hoan hyû, tuøy hyû, töø choã ngoài ñöùng daäy ra veà. M KINH 460. CUØ-SÖ-LA37 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Cuø-sö-la, nöôùc Caâu-dieäm-di38. Baáy giôø gia chuû Cuø-sö-la39 ñi ñeán choã Toân giaû A-nan, ñaûnh leã döôùi chaân Toân giaû A-nan, roài lui ngoài qua moät beân, baïch Toân giaû A-nan: “Noùi laø nhieàu chuûng loaïi giôùi40. Vaäy theá naøo laø nhieàu chuûng loaïi giôùi?” Toân giaû A-nan baûo gia chuû Cuø-sö-la: “Nhaõn giôùi khaùc, saéc giôùi khaùc thuoäc veà hyû xöù41. Hai nhaân duyeân sanh thöùc. Ba söï hoøa hôïp sanh xuùc. Do nhaân duyeân hyû xuùc sanh laïc thoï. Cuõng vaäy, nhó, tyû, thieät, thaân, yù phaùp cuõng noùi nhö vaäy. “Laïi nöõa, naøy gia chuû, coù nhaõn giôùi khaùc, saéc giôùi khaùc thuoäc veà öu xöù. Hai nhaân duyeân sanh thöùc. Ba söï hoøa hôïp sanh khoå xuùc. Do nhaân duyeân khoå sanh khoå thoï. Cuõng vaäy, nhó, tyû, thieät, thaân, yù phaùp

37.

S. 35. 129. Ghosita.

38.

Caâu-dieäm-di Cuø-sö-la vieân ©ë ÞÛ À± Â£ ®v Ã¹ ¶é¡A moät tinh xaù do Cuø-sö-la (Paøli:

Ghosita) döïng ôû Caâu-dieäm-di (Kosambì).

39.

Cuø-sö-la tröôûng giaû Â£ ®v Ã¹ ªø ªÌ. Paøli: Ghosita-gahapati.

40.

Chuûng chuûng giôùi ºØ ºØ ¬É. Paøli: dhaøtunaønattaö, söï ña daïng cuûa giôùi.

41.

Paøli: samvajjati... cakkhudhaøtu ruøpaø ca manaøpaø, coù nhaõn giôùi vaø saéc khaû aùi.

cuõng noùi nhö vaäy. “Laïi nöõa naøy gia chuû, nhaõn giôùi khaùc, saéc giôùi khaùc thuoäc veà xaû xöù. Hai nhaân duyeân sanh thöùc. Ba söï hoøa hôïp sanh xuùc, khoâng khoå, khoâng laïc. Do nhaân duyeân xuùc khoâng khoå, khoâng laïc sanh thoï, khoâng khoå, khoâng laïc. Cuõng vaäy, nhó, tyû, thieät, thaân, yù phaùp cuõng noùi nhö vaäy.” Gia chuû Cuø-sö-la sau khi nghe lôøi daïy cuûa Toân giaû A-nan hoan hyû, tuøy hyû, ñaûnh leã roài lui ra. M KINH 461. TAM GIÔÙI (1)42 Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Cuø-sö-la, nöôùc Caâu-dieäm-di43. Baáy giôø gia chuû Cuø-sö-la ñi ñeán choã Toân giaû A-nan, ñaûnh leã döôùi chaân Toân giaû A-nan, roài lui ngoài qua moät beân, baïch Toân giaû A-nan: “Noùi laø nhieàu chuûng loaïi giôùi. Vaäy theá naøo laø nhieàu chuûng loaïi giôùi?” Toân giaû A-nan baûo gia chuû Cuø-sö-la: “Coù ba giôùi. Nhöõng gì laø ba? Ñoù laø Duïc giôùi, Saéc giôùi vaø Voâ saéc giôùi.” Baáy giôø, Toân giaû A-nan noùi baøi keä: Hieåu roõ veà Duïc giôùi, Saéc giôùi cuõng nhö vaäy. Boû taát caû höõu dö, Ñöôïc tòch dieät voâ dö. Nôi thaân hoøa hôïp giôùi44, Ñoaïn tuyeät, chöùng voâ dö. Ñaáng Chaùnh Giaùc45 ñaõ chæ, Daáu voâ öu, ly caáu46.

42.

Tham chieáu It. 51.

43.

Xem cht.38, kinh 460.

44.

Paøli (Cf. It. 51): kaøyena amataö dhaøtuö phusayitvaø niruøpadhiö, baèng töï thaân, chöùng nghieäm baát töû giôùi (cam loä giôùi), chöùng voâ dö y.

45.

Nguyeân Haùn: Tam-da-tam-phaät ¤T C ¤T ¦ò.

Toân giaû A-nan noùi kinh naøy xong, gia chuû Cuø-sö-la hoan hyû, tuøy hyû, roài lui ra. M KINH 462. TAM GIÔÙI (2) Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Cuø-sö-la, nöôùc Caâu-dieäm-di47. Baáy giôø gia chuû Cuø-sö-la ñi ñeán choã Toân giaû A-nan, ñaûnh leã döôùi chaân Toân giaû A-nan, roài lui ngoài qua moät beân, baïch Toân giaû A-nan: “Noùi laø nhieàu chuûng loaïi giôùi. Vaäy theá naøo laø nhieàu chuûng loaïi giôùi?” Toân giaû A-nan baûo gia chuû Cuø-sö-la: “Coù ba giôùi. Nhöõng gì laø ba? Ñoù laø Saéc giôùi, Voâ saéc giôùi, Dieät giôùi .” 48

Baáy giôø, Toân giaû A-nan noùi baøi keä:

Neáu chuùng sanh Saéc giôùi,
Vaø truï Voâ saéc giôùi,
Maø khoâng bieát Dieät giôùi,
Thì laïi thoï caùc höõu.
Neáu ñoaïn ñöôïc saéc giôùi,
Khoâng truï voâ saéc giôùi,
Dieät giôùi, taâm giaûi thoaùt,
Thì xa lìa sanh töû.

Khi Toân giaû A-nan noùi kinh naøy xong, thì gia chuû Cuø-sö-la tuøy hyû, vui möøng laøm leã maø lui.

M

KINH 463. TAM GIÔÙI (3)

46.

Haùn: voâ öu ly caáu cuù L ¼~ Â÷ « ¥y. Paøli (Cf. It.51): deseti sammaøsambuddho asokaö virajaö padan ti, Ñaáng Chaùnh Giaùc chæ roõ daáu chaân khoâng öu phieàn, khoâng caáu nhieãm.

47.

Xem cht.38, kinh 460.

48.

Cf. It. 51: tisso dhaøtuyo: ruøpadhaøtu, aøruøpadhaøtu, nirodhadhaøtu.

Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Cuø-sö-la, nöôùc Caâu-dieäm-di. Baáy giôø gia chuû Cuø-sö-la ñi ñeán choã Toân giaû A-nan, ñaûnh leã döôùi chaân Toân giaû A-nan, roài lui ngoài qua moät beân, baïch Toân giaû A-nan: “Noùi laø nhieàu chuûng loaïi giôùi. Vaäy theá naøo laø nhieàu chuûng loaïi giôùi?” Toân giaû A-nan baûo gia chuû Cuø-sö-la: “Coù ba thöù giôùi xuaát ly, ñoù laø xuaát ly töø Duïc giôùi cho ñeán Saéc giôùi vaø xuaát ly töø Saéc giôùi cho ñeán Voâ saéc giôùi. ÔÛ ñaây, taát caû caùc haønh, taát caû nhöõng tö töôûng veà giôùi ñeàu döùt heát. Ñoù goïi laø ba thöù giôùi caàn xuaát ly, roài Toân giaû noùi baøi keä: Bieát xuaát ly Duïc giôùi, Vöôït luoân khoûi Saéc giôùi, Taát caû haønh tòch dieät, Sieâng tu, chaùnh phöông tieän. Ñoaïn tröø taát caû aùi, Taát caû haønh dieät taän. Bieát taát caû höõu dö, Khoâng xoay chuyeån laïi höõu. Khi Toân giaû A-nan noùi kinh naøy xong, thì gia chuû Cuø-sö-la tuøy hyû vui möøng laøm leã maø lui. M KINH 464. ÑOÀNG PHAÙP Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Cuø-sö-la, nöôùc Caâu-dieäm-di. Baáy giôø Toân giaû A-nan ñi ñeán choã vò Thöôïng toïa teân laø Thöôïng Toïa49. Khi ñeán nôi aáy, Toân giaû cung kính thaêm hoûi, roài ngoài lui qua moät beân, baïch vò Thöôïng toïa teân laø Thöôïng Toïa: “Neáu coù Tyø-kheo ôû nôi vaéng veû, döôùi boùng caây, hay ôû trong phoøng yeân tónh tö duy, neân duøng phaùp gì ñeå chuyeân tinh tö duy?”

49. Thöôïng toïa Thöôïng Toïa danh giaû ¤W Ú ¤W Ú ¦W ªÌ. Khoâng roõ Paøli.

Thöôïng toïa ñaùp: “Naøy Toân giaû A-nan, neáu ngöôøi naøo ôû choã vaéng veû, döôùi boùng caây hay trong phoøng yeân tónh, neân duøng hai phaùp naøy ñeå chuyeân tinh tö duy, ñoù laø chæ vaø quaùn50. Toân giaû A-nan laïi hoûi Thöôïng toïa: “Tu taäp chæ, sau khi tu taäp nhieàu, seõ thaønh töïu ñöôïc phaùp gì? Tu taäp quaùn, sau khi tu taäp nhieàu, seõ thaønh töïu ñöôïc phaùp gì?” Thöôïng toïa traû lôøi Toân giaû A-nan: “Tu taäp chæ, cuoái cuøng thaønh töïu ñöôïc quaùn. Tu taäp quaùn, cuõng thaønh töïu ñöôïc chæ. Nghóa laø Thaùnh ñeä töû tu taäp goàm caû chæ vaø quaùn, chöùng ñaéc caùc giaûi thoaùt giôùi.” Toân giaû A-nan laïi hoûi: “Baïch Thöôïng toïa, theá naøo laø caùc giaûi thoaùt giôùi?” Thöôïng toïa ñaùp: “Naøy Toân giaû A-nan, ñoaïn giôùi, voâ duïc giôùi, dieät giôùi, ñoù goïi laø caùc giaûi thoaùt giôùi.” Toân giaû A-nan laïi hoûi Thöôïng toïa: “Theá naøo laø ñoaïn giôùi cho ñeán dieät giôùi?” Thöôïng toïa ñaùp: “Naøy Toân giaû A-nan, ñoaïn taát caû haønh, ñoù goïi laø ñoaïn giôùi. Ñoaïn tröø aùi duïc, ñoù laø voâ duïc giôùi. Taát caû haønh dieät, goïi laø dieät giôùi.” Toân giaû A-nan, sau khi nghe Thöôïng toïa noùi xong, tuøy hyû hoan hyû, roài ñi thaúng ñeán choã naêm traêm Tyø-kheo, cung kính hoûi thaêm, roài ngoài lui qua

moät beân, baïch vôùi naêm traêm vò Tyø-kheo: “Neáu Tyø-kheo naøo trong luùc ôû choã vaéng veû, döôùi boùng caây hay trong phoøng yeân tónh tö duy, neân duøng phaùp gì ñeå chuyeân tinh tö duy?” Baáy giôø naêm traêm Tyø-kheo traû lôøi Toân giaû A-nan: “Neân duøng hai phaùp chuyeân tinh maø tö duy.” Chi tieát, cho ñeán, “dieät giôùi,” nhö vò Thöôïng toïa ñaõ noùi treân kia. Khi Toân giaû A-nan nghe naêm traêm vò Tyø-kheo noùi nhö vaäy, hoan hyû tuøy hyû, lieàn ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, neáu Tyø-kheo ôû choã vaéng veû, döôùi boùng caây hay

50. Chæ vaø quaùn. Paøli: samatha, vipassanaø (xa-ma-tha, tyø-baùt-xa-na).

trong phoøng yeân tónh maø tö duy, neân duøng phöông phaùp gì ñeå chuyeân tinh tö duy?” Phaät baûo A-nan: “Neáu Tyø-kheo naøo ôû nôi vaéng veû, döôùi boùng caây hay trong phoøng yeân tónh maø tö duy, neân duøng hai phaùp ñeå chuyeân tinh tö duy.” Chi tieát, cho ñeán, “dieät giôùi,” nhö naêm traêm Tyø-kheo ñaõ noùi. Baáy giôø, Toân giaû A-nan baïch Phaät: “Kyø dieäu thay, baïch Theá Toân, Baäc Ñaïo Sö vaø caùc ñeä töû, taát caû ñeàu ñoàng moät phaùp, ñoàng vaên cuù, ñoàng moät nghóa, ñoàng moät vò. Hoâm nay con ñeán Thöôïng toïa coù teân laø Thöôïng Toïa hoûi nghóa naøy, Toân giaû aáy cuõng ñem nghóa naøy, vaên cuù naøy, vò naøy giaûi ñaùp cho con, nhö nhöõng gì Theá Toân ñaõ noùi hieän taïi. Con laïi ñeán choã naêm traêm Tyø-kheo cuõng ñem nghóa naøy, vaên cuù naøy, vò naøy hoûi naêm traêm Tyø-kheo, hoï cuõng ñem nghóa naøy, caâu naøy, vò naøy maø ñaùp nhö nhöõng gì Theá Toân ñaõ noùi hieän taïi. Cho neân bieát raèng, Thaày vaø ñeä töû, taát caû ñeàu ñoàng moät phaùp, ñoàng vaên cuù, ñoàng moät nghóa, ñoàng moät vò.” Phaät baûo Toân giaû A-nan: “Ngöôi coù bieát vò Thöôïng toïa naøy laø Tyø-kheo nhö theá naøo khoâng?” A-nan baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, con khoâng bieát.” Phaät baûo Toân giaû A-nan: “Thöôïng toïa naøy laø A-la-haùn, caùc laäu ñaõ giuõ saïch, ñaõ vöùt boû gaùnh naëng, ñaït ñöôïc chaùnh trí, taâm kheùo giaûi thoaùt. Naêm traêm vò Tyø- kheo kia cuõng ñeàu nhö vaäy.” Phaät noùi kinh naøy xong, Toân giaû A-nan nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät ñaõ daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 465. TRÖÔÙC SÖÛ51 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông

51. S. 18. 21. Anusaya; tham chieáu S. 22. 91. Raøhulo.

xaù. Baáy giôø Toân giaû La-haàu-la ñi ñeán choã Theá Toân, cuùi ñaàu ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, bieát caùi gì, thaáy caùi gì, ñeå ôû nôi thöùc thaân naøy cuûa con vaø taát caû nhöõng töôùng cuûa caûnh giôùi beân ngoaøi maø khoâng coù keát söû ngaõ, ngaõ sôû, ngaõ maïn52?” Phaät baûo La-haàu-la: “Haõy laéng nghe vaø suy nghó kyõ, Ta seõ vì ngöôi maø noùi. “Neáu Tyø-kheo naøo ñoái vôùi nhöõng gì thuoäc ñòa giôùi, hoaëc quaù khöù, hoaëc vò lai, hoaëc hieän taïi, hoaëc trong, hoaëc ngoaøi, hoaëc thoâ, hoaëc teá, hoaëc ñeïp, hoaëc xaáu, hoaëc xa, hoaëc gaàn, maø bieát nhö thaät, thì taát caû nhöõng thöù ñoù ñeàu khoâng phaûi ngaõ, khoâng khaùc ngaõ, khoâng ôû trong nhau. Ñoái vôùi thuûy giôùi, hoûa giôùi, phong giôùi, khoâng giôùi, thöùc giôùi, laïi cuõng nhö vaäy. “Naøy La-haàu-la, Tyø-kheo naøo bieát nhö vaäy, thaáy nhö vaäy ñoái vôùi thöùc

thaân naøy cuûa chính mình vaø taát caû nhöõng töôùng thuoäc caûnh giôùi beân ngoaøi, thì khoâng coù keát söû ngaõ, ngaõ sôû, ngaõ maïn. “Naøy La haàu la, neáu Tyø-kheo naøo ñoái vôùi thöùc thaân naøy vaø taát caû nhöõng töôùng cuûa caûnh giôùi ôû beân ngoaøi maø khoâng coù keát söû ngaõ, ngaõ sôû, ngaõ maïn, thì ñoù goïi laø döùt söï raøng buoäc cuûa aùi, döùt caùc keát söû, ñoaïn tröø aùi, döøng kieâu maïn, ñaéc hieän quaùn, ñeán toät cuøng cuûa meù khoå.” Phaät noùi kinh naøy xong, Toân giaû La-haàu-la nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät ñaõ daïy, hoan hyû phuïng haønh.

M

KINH 466. XUÙC NHAÂN53

Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi, Phaät ôû trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông

52. Ngaõ, ngaõ sôû kieán, ngaõ maïn heä tröôùc söû. Paøli: ahaökaøramamaökaøramaømaønusayaø, caùc tuøy mieân ngaõ, ngaõ sôû vaø maïn. 53. AÁn Thuaän, tuïng 3. Taïp nhaân, 6. Töông öng Thoï, goàm caùc kinh, Ñaïi Chaùnh 466- 489. phaàn lôùn, töông ñöông Paøli: S.36. Vedanaøsaöyutta. Ñaïi Chaùnh kinh 466, Paøli, S.36.10 Phassa-muølaka.

xaù. Baáy giôø Toân giaû La-haàu-la ñi ñeán choã Theá Toân, cuùi ñaàu ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, bieát caùi gì, thaáy caùi gì, ñeå ôû nôi thöùc thaân naøy cuûa con vaø taát caû nhöõng töôùng cuûa caûnh giôùi beân ngoaøi maø khoâng coù keát söû ngaõ, ngaõ sôû, ngaõ maïn54?” Phaät baûo La-haàu-la: “Coù ba thöù thoï, ñoù laø khoå thoï, laïc thoï, khoâng khoå khoâng laïc thoï. Ba thoï naøy do nhaân gì, taäp gì, sanh gì, chuyeån gì? Töùc laø, ba thoï naøy, xuùc laø nhaân, laø taäp, laø sanh, laø chuyeån. Do xuùc nhaân nhö theá naøy, theá kia sanh caùc thoï nhö theá naøy, theá kia. Neáu xuùc theá naøy theá kia dieät, thoï theá naøy theá kia cuõng dieät, tónh chæ, thanh löông, tòch tónh. Bieát nhö vaäy, thaáy nhö vaäy thì ôû nôi thöùc thaân naøy cuûa con vaø taát caû nhöõng töôùng cuûa caûnh giôùi beân ngoaøi maø khoâng coù keát söû ngaõ, ngaõ sôû, ngaõ maïn.”

Phaät noùi kinh naøy xong, Toân giaû La-haàu-la nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät ñaõ daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 467. KIEÁM THÍCH55 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø Toân giaû La-haàu-la ñi ñeán choã Theá Toân, cuùi ñaàu ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, bieát caùi gì, thaáy caùi gì, ñeå ôû nôi thöùc thaân naøy cuûa con vaø taát caû nhöõng töôùng cuûa caûnh giôùi beân ngoaøi maø khoâng coù keát söû ngaõ, ngaõ sôû, ngaõ maïn?” Phaät baûo Toân giaû A-nan: “Coù ba thöù thoï, ñoù laø khoå thoï, laïc thoï, khoâng khoå khoâng laïc thoï. Quaùn saùt laïc thoï maø khôûi töôûng laø khoå; quaùn saùt khoå thoï maø khôûi töôûng laø kieám ñaâm; quaùn saùt khoâng khoå khoâng laïc thoï maø khôûi töôûng laø voâ thöôøng. Neáu Tyø-kheo quaùn saùt laïc thoï maø khôûi töôûng laø khoå, quaùn saùt khoå thoï maø khôûi töôûng laø kieám ñaâm, quaùn saùt khoâng khoå khoâng laïc thoï maø khôûi töôûng laø voâ thöôøng, hoaïi dieät, thì ñoù goïi

54.

Xem cht.52 kinh 465.

55.

Göôm ñaâm. Paøli, S. 36. 5. Daæhabbena.

laø chaùnh kieán.” Sau ñoù Theá Toân noùi baøi keä:

Quaùn vui, khôûi töôûng khoå, Khoå thoï nhö kieám ñaâm, Ñoái vôùi khoâng khoå vui, Tu töôûng voâ thöôøng, dieät; Ñoù goïi laø Tyø-kheo Thaønh töïu ñöôïc chaùnh kieán. Ñaïo an vui tòch dieät, Truï nôi meù cuoái cuøng, Vónh vieãn lìa phieàn naõo, Deïp tan chuùng quaân ma. Phaät noùi kinh naøy xong, Toân giaû La-haàu-la nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät ñaõ daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 468. TAM THOÏ56 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø Toân giaû La-haàu-la ñi ñeán choã Ñöùc Phaät, cuùi ñaàu ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, bieát caùi gì, thaáy caùi gì, ñeå ôû nôi thöùc thaân naøy cuûa con vaø taát caû nhöõng töôùng cuûa caûnh giôùi beân ngoaøi maø khoâng coù keát söû ngaõ, ngaõ sôû, ngaõ maïn?” Phaät baûo Toân giaû La-haàu-la: “Coù ba thöù thoï, ñoù laø khoå thoï, laïc thoï, khoâng khoå khoâng laïc thoï. Khi quaùn saùt laïc thoï, vì muoán döùt tröø tham söû57 ñoái laïc thoï, neân ôû nôi Ta maø tu phaïm haïnh; vì muoán döùt tröø saân nhueá söû58 ñoái vôùi khoå thoï, neân ôû nôi Ta maø tu phaïm haïnh; vì muoán döùt tröø ngu si söû59 ñoái vôùi baát

56.

S. 36. 3. Pahaønena.

57.

Tham söû, töùc tham tuøy mieân. Paøli: raøgaønusayo.

58.

Saân nhueá söû, hay saân tuøy mieân. Paøli: paæighaønusayo.

59.

Si söû, hay si tuøy mieân. Paøli: avjjaønusayo, voâ minh tuøy mieân.

khoå baát laïc thoï, neân ôû nôi Ta maø tu phaïm haïnh.

“Naøy La haàu la, neáu Tyø-kheo naøo ñoái vôùi keát söû tham nôi laïc thoï ñaõ döùt tröø, ñaõ bieát; ñoái vôùi keát söû saân nhueá nôi khoå thoï ñaõ döùt tröø, ñaõ bieát; vaø ñoái vôùi keát söû si nôi baát khoå baát laïc thoï ñaõ döùt tröø, ñaõ bieát, thì ñoù goïi laø Tyø-kheo ñaõ ñoaïn tröø aùi duïc, böùt caùc keát buoäc, dieät kieâu maïn60, ñeán toät cuøng cuûa meù khoå61.”

Sau ñoù, Ñöùc Theá Toân noùi baøi keä:

Khi caûm nhaän laïc thoï,

Thì khoâng bieát laïc thoï

Bò tham söû sai khieán,

Khoâng thaáy ñöôøng xuaát ly.

Luùc caûm nhaän khoå thoï,

Thì khoâng bieát khoå thoï
Bò saân nhueá sai söû,
Khoâng thaáy ñöôøng xuaát ly.
Thoï khoâng vui khoâng khoå,
Ñaáng Chaùnh Giaùc ñaõ noùi,
Neáu khoâng kheùo quaùn saùt,
Quyeát khoâng qua bôø kia.
Tyø-kheo caàn tinh taán,
Chaùnh tri khoâng ñoäng chuyeån62,
Nhö taát caû thoï naøyï,
Ngöôøi trí thöôøng hieåu bieát.
Ngöôøi hieåu bieát caùc thoï,
Hieän taïi heát caùc laäu,
Ngöôøi trí saùng maïng chung,
60. maïn voâ giaùn ºC L ¶¡¡F Paøli: maønaøbhisamaya, hieän quaùn maïn, hieåu roõ maïn, laøm ñình chæ, tieâu vong kieâu maïn. 61. Paøli: ayaö vuccati, bhikkhave, bhikkhu niranusayo sammaddaso accheti taòhaö vivattayi saöyojanaö sammaø maønaøbhisamayaø antamakaøsi dukkhassaø' ti. Ñaây goïi laø Tyø-kheo ñaõ döùt saïch tuøy mieân, hoaøn toaøn caét ñöùt khaùt aùi, tröø khöû keát buoäc, moät caùch chaân chaùnh thaáy roõ kieâu maïn (tieâu dieät kieâu maïn), chaám döùt khoå. 62. Paøli: saöpajaóóaö na riócati, khoâng boû chaùnh trí. Paøli: riócati, rôøi, choái boû, phuû nhaän; baûn Haùn ñoïc laø iójati: dao ñoäng.

Khoâng rôi vaøo caùc soá63, Caùc soá ñaõ döùt tuyeät, Thöôøng nhaäp Nieát-baøn laïc. Phaät noùi kinh naøy xong, Toân giaû La-haàu-la nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät ñaõ daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 469. THAÂM HIEÅM64 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû taïi vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, nôi thaønh Vöông xaù. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: "Bieån lôùn saâu hieåm65. Ñoù laø caùi saâu hieåm maø ngöôøi ngu ôû theá gian naøy thöôøng noùi, khoâng phaûi laø saâu hieåm ñöôïc noùi trong phaùp luaät cuûa Hieàn thaùnh66. Nhöõng gì maø theá gian noùi veà söï saâu hieåm thì ñoù chæ laø söï tích tuï soá löôïng nöôùc nhieàu maø thoâi. Neáu caùc thoï phaùt sanh töø thaân, caùc khoå böùc baùch, hoaëc bò khoán quaãn, hoaëc cheát, thì ñoù môùi goïi laø nôi saâu hieåm voâ cuøng cuûa bieån lôùn. "Phaøm phu ngu si khoâng hoïc, ôû nôi caùc thoï phaùt sanh töø thaân, caùc khoå böùc baùch, hoaëc bò khoán quaãn, hoaëc cheát, saàu bi, thaùn oaùn, khoùc loùc, keâu la, taâm loaïn phaùt cuoàng, maø tröôøng kyø chìm ñaém, khoâng choã döøng nghæ. "Ña vaên Thaùnh ñeä töû, ôû nôi caùc thoï phaùt sanh töø thaân, caùc khoå böùc baùch, hoaëc bò khoán quaãn, hoaëc cheát, saàu bi, thaùn oaùn, khoùc loùc, keâu la, taâm loaïn phaùt cuoàng, maø khoâng chìm ñaém sanh töû, ñöôïc choã döøng nghæ." Sau ñoù, Ñöùc Theá Toân noùi baøi keä:

63. Haùn: baát ñoïa ö chuùng soá ¤£ ¼Z ©ó ²³ ¼Æ. Paøli: kaøyassa bhedaø dhamaæææho saökhyaö nopeti vedaguø ti, khoâng theå moâ taû baäc Phaùp trí, vò Hieàn trí, khi thaân hoaïi (ñònh danh). 64. Saâu thaúm, hieåm trôû, chæ vöïc thaúm. S. 36. 4. Paøtaøla. 65. Haùn: ñaïi haûi thaâm hieåm ¤j ®ü ²` éd. Paøli: atthi mahaøsamudde paøtaølo'ti, trong bieån caû coù vöïc thaúm. 66. Paøli: (...) asataö avijjamaønaö evaö vaøcaö bhssaøti (trong bieån coù vöïc thaúm), noùi veà caùi khoâng hieän höõu, khoâng toàn taïi.

Thaân sanh caùc khoå thoï,
Böùc baùch cho ñeán cheát,
Saàu bi khoâng chòu noåi,
Than khoùc, phaùt cuoàng loaïn.
Taâm töï sanh khoán quaãn,
Chieâu taäp caùc khoå taêng,
Maõi chìm bieån sanh töû,
Naøo bieát choã döøng nghæ.
Xaû caùc thoï nôi thaân,
Khoå naõo sanh töø thaân,
Böùc baùch cho ñeán cheát,
Khoâng khôûi töôûng buoàn lo,
Khoâng than khoùc keâu gaøo,
Thöôøng nhaãn thoï caùc khoå,
Taâm khoâng sanh chöôùng ngaïi,
Chieâu taäp caùc khoå taêng,
Khoâng chìm ñaém sanh töû,
Quyeát ñöôïc nôi an oån.
Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.
M
KINH 470. TIEÃN67
Toâi nghe nhö vaày:
Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo:
"Phaøm phu ngu si khoâng hoïc sanh khoå thoï, laïc thoï, khoâng khoå khoâng laïc thoï. Ña vaên Thaùnh ñeä töû cuõng sanh khoå thoï, laïc thoï, khoâng khoå khoâng laïc thoï. Naøy caùc Tyø-kheo, nhö vaäy giöõa phaøm phu vaø
Thaùnh nhaân coù gì sai khaùc?"
Caùc Tyø-kheo baïch Phaät:
"Theá Toân laø caên baûn cuûa phaùp, laø con maét cuûa phaùp, laø sôû y cuûa
67. Muõi teân. Paøli, S. 36. 6. Sallattena.

phaùp. Laønh thay, Theá Toân! Cuùi xin noùi ñaày ñuû, caùc Tyø-kheo sau khi nghe xong seõ laõnh thoï thöïc haønh.” Phaät baûo caùc Tyø-kheo tieáp: “Haõy laéng nghe vaø suy nghó kyõ, Ta seõ vì caùc oâng maø noùi. “Naøy caùc Tyø-kheo, phaøm phu ngu si khoâng hoïc, vì thaân xuùc chaïm sanh caùc thoï, taêng theâm caùc khoå ñau, cho ñeán bò cöôùp maát maïng soáng, saàu bi, thaùn oaùn, khoùc loùc, keâu gaøo, taâm sanh cuoàng loaïn. Ngay luùc ñoù hai thoï taêng tröôûng, laø thaân thoï vaø taâm thoï. Nhö coù ngöôøi thaân bò truùng hai muõi teân ñoäc, voâ cuøng ñau ñôùn. Phaøm phu ngu si khoâng hoïc laïi cuõng nhö vaäy. Hai thoï taêng tröôûng: thaân thoï, taâm thoï voâ cuøng ñau ñôùn, khoå sôû. Vì sao? Vì phaøm phu ngu si khoâng hoïc naøy vì khoâng bieát roõ, neân ôû nôi nguõ duïc maø phaùt sanh caûm xuùc laïc thoï, laõnh thoï naêm thöù duïc laïc. Do laõnh thoï naêm thöù duïc laïc neân bò tham söû sai khieán68. Vì xuùc chaïm caûm thoï khoå neân sanh saân nhueá. Vì noåi saân nhueá neân bò nhueá söû sai khieán69. Neáu ñoái vôùi söï taäp khôûi, söï dieät taän, vò ngoït, tai haïi vaø xuaát ly cuûa hai thoï naøy maø khoâng bieát nhö thaät; vì khoâng bieát nhö thaät neân sanh caûm thoï khoâng khoå khoâng laïc, bò si söû sai khieán. Noù bò laïc thoï troùi buoäc, maõi khoâng theå lìa70; bò khoå thoï troùi buoäc, troïn khoâng theå lìa; bò caûm thoï khoâng khoå khoâng laïc troùi buoäc, cuoái cuøng khoâng theå lìa. “Caùi gì troùi buoäc? Bò tham, nhueá, si troùi buoäc; bò sanh, giaø, beänh, cheát, öu, bi, khoå, naõo troùi buoäc.” “Ña vaên Thaùnh ñeä töû, thaân xuùc sanh khoå thoï, khoå lôùn böùc baùch… cho ñeán cöôùp maát sanh maïng, maø khoâng khôûi lo buoàn, thaùn oaùn, khoùc loùc, keâu gaøo, loaïn taâm phaùt cuoàng. Ngay luùc ñoù chæ sanh moät thöù thoï, ñoù laø thaân thoï, chöù khoâng sanh taâm thoï. Nhö ngöôøi bò moät muõi teân ñoäc, khoâng bò muõi teân ñoäc thöù hai, ngay khi ñoù chæ sanh coù moät caûm thoï, ñoù laø thaân thoï maø khoâng sanh taâm thoï. Khi xuùc chaïm laïc thoï, khoâng

68. Vi tham söû sôû söû. Paøli: yo sukhaøya vedanaøya raøgaønusayo so anuseti, tieàm phuïc tham tuøy mieân ñoái vôùi caûm thoï laïc. 69. Paøli: yo dukkhaøya vedanaøya paæighaønusayo so anuseti, ñoái vôùi caûm thoï khoå, saân tuøy mieân tieàm phuïc. 70. Paøli: so sukhaóce vedanaö vedayati, saóóutto naö vedayati; neáu noù caûm giaùc laïc. noù caûm giaùc bò caùi ñoù troùi buoäc.

nhieãm duïc laïc. Vì khoâng nhieãm duïc laïc neân ñoái vôùi laïc thoï naøy, tham söû khoâng sai khieán. Khi xuùc chaïm khoå thoï khoâng sanh saân nhueá. Vì khoâng sanh saân nhueá, neân nhueá söû khoâng theå sai khieán. Neáu ñoái vôùi söï taäp khôûi, söï dieät taän, vò ngoït, tai haïi, söï xuaát ly cuûa hai söû naøy maø bieát nhö thaät; vì bieát nhö thaät caûm thoï khoâng khoå khoâng laïc, neân si söû khoâng theå sai khieán ñöôïc. Ñoái vôùi laïc thoï ñöôïc giaûi thoaùt, khoâng bò troùi buoäc; khoå thoï, khoâng khoå khoâng laïc thoï cuõng ñöôïc giaûi thoaùt, khoâng bò troùi buoäc. “Khoâng bò caùi gì troùi buoäc? Tham, nhueá, si khoâng troùi buoäc; sanh, giaø, beänh, cheát, öu, bi, khoå, naõo khoâng troùi buoäc.” Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân noùi baøi keä: Ña vaên ñoái khoå vui, Khoâng phaûi khoâng caûm giaùc. So vôùi keû khoâng hoïc, Ngöôøi naøy thaät xa khaùc71. Thoï laïc, khoâng buoâng lung, Gaëp khoå khoâng taêng saàu; Khoå vui thaûy ñeàu boû, Khoâng thuaän cuõng khoâng traùi.

Tyø-kheo sieâng phöông tieän, Chaùnh trí khoâng khuynh ñoäng72, Ñoái vôùi caùc thoï naøyï, Trí tueä thöôøng bieát roõ. Vì bieát roõ caùc thoï, Hieän taïi saïch caùc laäu, Khi cheát khoâng ñoïa laïc73, An truù Ñaïi Nieát-baøn. Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

71.

Trong nguyeân baûn: ñaïi vaên ¤j »D¡F söûa laïi laø ñaïi gian ¤j ¶¡¡R caùch bieät raát lôùn.

72.

Xem cht.62, kinh 468.

73.

Haùn: baát ñoïa soá, xem cht.63 kinh 468.

M

KINH 471. HÖ KHOÂNG74 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Nhö giöõa hö khoâng, gioù loäng töø boán phöông thoåi ñeán nhö gioù coù buïi baëm, gioù khoâng buïi baëm, gioù tyø-thaáp-ba75, gioù tyø-lam-baø76, gioù moûng, gioù daøy, cho ñeán phong luaân gioù daäy. Gioù caûm thoï trong thaân cuõng nhö vaäy. Ñuû caùc thöù thoï khôûi leân nhö laïc thoï, khoå thoï, khoâng khoå khoâng laïc thoï. Ñoù laø nhöõng caûm thoï laïc cuûa thaân, caûm thoï khoå cuûa thaân, caûm thoï khoâng khoå khoâng laïc cuûa thaân; caûm thoï laïc cuûa taâm, caûm thoï khoå cuûa taâm, caûm thoï khoâng khoå khoâng laïc cuûa taâm; caûm thoï thöïc vò laïc77, caûm thoï thöïc vò khoå, caûm thoï thöïc vò khoâng khoå khoâng laïc; caûm laïc thoï phi thöïc vò, caûm thoï khoå phi thöïc vò, caûm thoï khoâng khoå khoâng laïc phi thöïc vò; caûm thoï laïc do tham, caûm thoï khoå do tham, caûm thoï khoâng khoå khoâng laïc do tham; caûm thoï laïc xuaát ly, caûm thoï khoå xuaát ly, caûm thoï khoâng khoå khoâng laïc xuaát ly.” Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân noùi baøi keä: Nhö ôû giöõa hö khoâng, Caùc gioù cuoàng noåi daäy; Gioù Ñoâng, Taây, Nam, Baéc, Boán phöông ñeàu nhö vaäy. Coù buïi vaø khoâng buïi, Cho ñeán phong luaân khôûi. Cuõng vaäy trong thaân naøy, Caùc thoï cuõng daáy leân. Hoaëc laïc, hoaëc khoå thoï, Vaø khoâng khoå khoâng laïc, Coù aên cuøng khoâng aên,

74.

S. 36. 12. AØkaøsa.

75.

Tyø-thaáp-ba phong ¬s Àã ªi ¡F Paøli khoâng coù. Coù leõ Phaïm: vizva-vaøta, gioù maïnh.

76.

Tyø-lam-baø phong ï@ ´P ±C ¡F Paøli: verambha-vaøta, naõo. Baûn Paøli khoâng keå.

77.

Laïc thöïc thoï ¼Ö ¹ ¨ü¡F Paøli: saømisaøpi sukhaø vedanaø, caûm thoï laïc cuûa da thòt, cuûa vò aùi nhieãm (sa-aømisa: coù thòt, nhuïc theå, xaùc thòt, vaät chaát).

Tham tröôùc khoâng tham tröôùc. Tyø-kheo sieâng phöông tieän, Chaùnh trí khoâng lay ñoäng78, Ñoái vôùi caùc thoï naøy, Trí tueä thöôøng bieát roõ. Vì bieát roõ caùc thoï, Hieän taïi saïch caùc laäu, Khi cheát khoâng ñoïa laïc79, An truï Baùt-nieát-baøn. Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 472. KHAÙCH XAÙ80 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Nhö nhaø khaùch coù ñuû haïng ngöôøi ñeán ôû. Hoaëc Saùt-ñeá-lôïi, Baø- la-moân, gia chuû, cö só, ngöôøi nhaø queâ, thôï saên, ngöôøi trì giôùi, ngöôøi phaïm giôùi, ngöôøi taïi gia, ngöôøi xuaát gia. Taát caû ñeàu troï ôû trong ñoù. Thaân naøy cuõng laïi nhö vaäy. Ñuû caùc thöù thoï sanh khôûi nhö khoå thoï, laïc thoï, khoâng khoå khoâng laïc thoï; thaân thoï laïc, thaân thoï khoå, thaân thoï khoâng khoå khoâng laïc; taâm thoï laïc, taâm thoï khoå, taâm thoï khoâng khoå khoâng laïc; caûm thoï thöïc vò laïc81, caûm thoï thöïc vò khoå, caûm thoï thöïc vò khoâng khoå khoâng laïc; caûm thoï phi thöïc vò laïc, caûm thoï phi thöïc vò khoå, caûm thoï phi thöïc vò khoâng khoå khoâng laïc; caûm thoï laïc do tham tröôùc, caûm thoï khoå do tham tröôùc, caûm thoï khoâng khoå khoâng laïc do tham tröôùc; caûm thoï laïc xuaát ly, caûm thoï khoå xuaát ly, caûm thoï khoâng khoå khoâng laïc xuaát ly.”

78.

Xem cht.62 kinh 468.

79.

Xem cht.63 kinh 468.

80.

S. 36. 14. AØgaøraö.

81.

Xem cht.77, kinh 471.

Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân noùi baøi keä:

Nhö ôû trong nhaø khaùch,
Ñuû haïng ngöôøi ôû troï,
Saùt-lôïi, Baø-la-moân,
Gia chuû vaø cö só,
Chieân-ñaø-la, daân queâ,
Ngöôøi trì giôùi, phaïm giôùi,
Keû taïi gia, xuaát gia,
Nhieàu haïng ngöôøi nhö vaäy.
Thaân naøy cuõng nhö vaäy,
Caùc thöù caûm thoï sanh,
Hoaëc vui, hoaëc khoå thoï,
Vaø khoâng khoå khoâng laïc,
Thöïc vò, phi thöïc vò,

Tham ñaém, khoâng tham ñaém.
Tyø-kheo sieâng phöông tieän,
Chaùnh trí khoâng lay ñoäng,
Ñoái vôùi caùc thoï naøy,
Trí tueä thöôøng bieát roõ,
Vì bieát roõ caùc thoï,
Hieän taïi heát caùc laäu,
Khi cheát khoâng ñoïa laïc,
An truï Baùt-nieát-baøn.
Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.
M
KINH 473. THIEÀN82
Toâi nghe nhö vaày:
Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, coù Tyø-kheo moät mình ôû choã vaéng83, thieàn tònh, tö duy:
82.
S. 36. 11. Rahogataka (AÅn daät).
83.
Ñoäc nhaát tónh xöù ¿W ¤@ ÀR ³B. Paøli: rahogata, soáng aån daät.
‘Theá Toân noùi ba thoï: laïc thoï, khoå thoï, khoâng khoå khoâng laïc thoï; laïi noùi nhöõng gì thuoäc veà thoï thaûy ñeàu laø khoå. Vaäy, ñieàu naøy coù nghóa gì?” Tyø-kheo naøy suy nghó nhö vaäy roài, sau khi töø thieàn tònh tænh giaác, ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã döôùi chaân Phaät, roài ñöùng lui qua moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, con ôû choã vaéng, trong luùc thieàn tònh tö duy coù nghó raèng: ‘Theá Toân noùi ba thoï: laïc thoï, khoå thoï, khoâng khoå khoâng laïc thoï; laïi noùi nhöõng gì thuoäc veà thoï ñeàu laø khoå. Vaäy, ñieàu naøy coù nghóa gì?”

Phaät baûo Tyø-kheo:
“Ta, vì taát caû haønh ñeàu voâ thöôøng, taát caû haønh laø phaùp bieán ñoåi neân noùi nhöõng gì thuoäc veà thoï thaûy ñeàu laø khoå.”
Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân noùi baøi keä:
Bieát caùc haønh voâ thöôøng,
Ñeàu laø phaùp bieán dòch,
Neân noùi thoï laø khoå,
Chaùnh Giaùc bieát ñieàu naøy.
Tyø-kheo sieâng phöông tieän,
Chaùnh trí khoâng lay ñoäng,
Ñoái vôùi taát caû thoï,
Trí tueä thöôøng bieát roõ.
Bieát roõ taát caû thoï,

Hieän taïi heát caùc laäu,
Khi cheát khoâng ñoïa laïc,
An truï Baùt-nieát-baøn.
Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.
M
KINH 474. CHÆ TÖÙC84
Toâi nghe nhö vaày:
Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Toân giaû A-
84. S. 36. 15-16. Santakaö.

nan ôû moät mình choã vaéng, trong luùc thieàn tònh nghó raèng: ‘Theá Toân noùi ba thoï: laïc thoï, khoå thoï, khoâng khoå khoâng laïc thoï; laïi noùi nhöõng gì thuoäc veà thoï ñeàu laø khoå. Vaäy ñieàu naøy coù nghóa gì?’

Suy nghó vaäy roài , sau khi töø thieàn tònh tænh giaác, ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, roài ñöùng lui qua moät beân, baïc h Phaät:

“Baïch Theá Toân, luùc con moät mình ôû choã vaéng, thieàn tònh tö duy raèng: ‘Nhö lôøi Theá Toân noùi ba thoï: laïc thoï, khoå thoï, khoâng khoå khoâng laïc thoï; laïi noùi nhöõng gì thuoäc veà thoï ñeàu laø khoå. Vaäy ñieàu naøy coù nghóa gì?” Phaät baûo A-nan: “Ta, vì taát caû haønh laø voâ thöôøng, taát caû haønh laø phaùp bieán ñoåi, neân noùi nhöõng gì thuoäc veà thoï ñeàu laø khoå. Laïi nöõa A-nan, Ta, vì caùc haønh tuaàn töï tòch dieät85, vì caùc haønh tuaàn töï tónh chæ86, neân Ta noùi taát caû thoï ñeàu laø khoå.” A-nan baïch Phaät: “Theá Toân vì caùc haønh tuaàn töï tòch dieät maø noùi, laø nghóa theá naøo?” Phaät baûo A-nan: “Khi nhaäp87 Sô thieàn, thì ngoân ngöõ tich dieät. Nhaäp Nhò thieàn thì giaùc quaùn88 tòch dieät. Nhaäp Tam thieàn, taâm hyû tòch dieät89. Nhaäp Töù thieàn, hôi thôû ra vaøo tòch dieät. Nhaäp Khoâng nhaäp xöù90, saéc töôûng tòch dieät. Nhaäp Thöùc nhaäp xöù91, töôûng khoâng nhaäp xöù vaéng laëng. Nhaäp Voâ sôû höõu nhaäp xöù, töôûng thöùc nhaäp xöù tòch dieät. Nhaäp Phi

85. Tieäm thöù tòch dieät ºÂ ¦¸ ±I À. Paøli: anupubbasaökhaøraøòaö nirodho, söï bieán maát cuûa caùc haønh theo tuaàn töï. 86. Tieäm thöù chæ töùc ºÂ ¦¸ ¤î ®§. Paøli: anupubbasaökharaòaö vuøpasamoa, laàn löôït ñình chæ, an tónh. 87. Nguyeân Haùn: chaùnh thoï ¥¿ ¨ü. Paøli: samaøpatti, danh töø; phaân töø samaøpanna thöôïng ñöôïc dòch laø ñaït ñeán, hay nhaäp. Paøli: paæhamaö jhaønaö samaøpanassa, khi chöùng nhaäp Sô thieàn. 88. Giaùc quaùn Ä± Æ[¡A hay taàm töù. Paøli: vitakka-vicaøra. 89. Thieàn thöù ba ñöôïc goïi laø “Ly hyû dieäu laïc ñòa” (thaân caûm giaùc laïc vi dieäu do ñaõ loaïi boû hyû). 90. Khoâng nhaäp xöù, töùc Khoâng voâ bieân xöù ñònh (hö khoâng voâ bieân). 91. Thöùc nhaäp xöù, töùc Thöùc voâ bieân xöù ñònh.

töôûng phi phi töôûng nhaäp xöù, töôûng voâ sôû höõu nhaäp xöù tòch dieät. Nhaäp Töôûng thoï dieät, töôûng vaø thoï tòch dieät. Ñoù goïi laø caùc haønh daàn daàn

vaéng laëng.” A-nan baïch Phaät: “Theá Toân vì caùc haønh tuaàn töï tónh chæ maø noùi, laø nghóa theá naøo?” Phaät baûo A-nan: “Khi nhaäp Sô thieàn, ngoân ngöõ tónh chæ. Nhaäp Nhò thieàn thì giaùc quaùn tónh chæ. Nhaäp Tam thieàn, taâm hyû tónh chæ. Nhaäp Töù thieàn, hôi thôû ra vaøo tónh chæ. Nhaäp Khoâng nhaäp xöù, saéc töôûng tónh chæ. Nhaäp Thöùc nhaäp xöù, töôûng khoâng nhaäp xöù tónh chæ. Nhaäp Voâ sôû höõu nhaäp xöù, töôûng thöùc nhaäp xöù tónh chæ. Nhaäp Phi töôûng phi phi töôûng nhaäp xöù, töôûng voâ sôû höõu nhaäp xöù tónh chæ. Nhaäp Töôûng thoï dieät, töôûng vaø thoï tónh chæ. Ñoù goïi laø caùc haønh tuaàn töï tónh chæ.”

A-nan baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, coù phaûi ñoù goïi laø caùc haønh tuaàn töï tónh chæ?” Phaät baûo A-nan: “Laïi coù söï tónh chæ thuø thaéng, tónh chæ kyø ñaëc, tónh chæ toái thöôïng, tónh chæ voâ thöôïng. Söï tónh chæ nhö vaäy, ñoái vôùi nhöõng söï tónh chæ khaùc, khoâng coù gì hôn ñöôïc.” A-nan baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, nhöõng gì laø tónh chæ thuø thaéng, tónh chæ kyø ñaëc, tónh chæ toái thöôïng, tónh chæ voâ thöôïng. Söï tónh chæ nhö vaäy, ñoái vôùi nhöõng söï tónh chæ khaùc, khoâng coù gì hôn ñöôïc?” Phaät baûo A-nan: “Ñoái vôùi tham duïc, maø taâm ly nhieãm, giaûi thoaùt; vôùi saân nhueá, maø taâm ly nhieãm, giaûi thoaùt; ñoù goïi laø tónh chæ thuø thaéng, tónh chæ kyø ñaëc, tónh chæ toái thöôïng, tónh chæ voâ thöôïng. Söï tónh chæ nhö vaäy, ñoái vôùi nhöõng söï tónh chæ khaùc, khoâng coù gì hôn ñöôïc.” Phaät noùi kinh naøy xong, Toân giaû A-nan nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät ñaõ daïy, hoan hyû phuïng haønh. M

KINH 475. TIEÂN TRÍ92 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Phaät Tyø-baø-thi, khi chöa thaønh ñaïo, moät mình ôû choã thanh vaéng thieàn tònh tö duy, baèng quaùn saùt thoï nhö vaày maø quaùn saùt caùc thoï: ‘Theá naøo laø thoï? Theá naøo laø söï taäp khôûi thoï? Theá naøo laø söï dieät taän cuûa thoï? Theá naøo laø con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa thoï? Theá naøo laø vò ngoït cuûa thoï? Theá naøo laø söï tai haïi cuûa thoï? Theá naøo laø söï xuaát ly thoï?’ Nhö vaäy quaùn saùt, coù ba thoï: khoå thoï, laïc thoï, khoâng khoå khoâng laïc thoï. Khi xuùc taäp khôûi thì thoï taäp khôûi, khi xuùc dieät thì thoï dieät. Neáu ñoái vôùi thoï maø ham muoán, khen ngôïi, ñaém nhieãm, heä luïy, ñoù goïi laø con ñöôøng ñöa ñeán söï taäp khôûi cuûa thoï. Neáu ñoái vôùi thoï maø khoâng ham muoán, khen ngôïi, khoâng ñaém nhieãm, khoâng heä luïy, ñoù goïi laø con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa thoï. Hyû laïc neáu do nhaân duyeân thoï maø sanh, ñoù goïi laø vò ngoït cuûa thoï. Neáu caûm thoï laø voâ thöôøng, laø phaùp bieán dòch, ñoù goïi laø söï tai haïi cuûa thoï. Neáu ñoái vôùi caûm thoï maø ñoaïn tröø duïc tham, vöôït qua duïc tham, goïi ñoù laø xuaát ly thoï.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. “Gioáng nhö Phaät Tyø-baø-thi; Phaät Thi-khí, Phaät Tyø-thaáp-baø-phuø, Phaät Ca-la-ca Toân-ñeà, Phaät Ca-na-ca Maâu-ni, Phaät Ca-dieáp vaø Ta laø Phaät Thích-ca Vaên, khi chöa thaønh Phaät, cuõng laïi tö duy quaùn saùt caùc thoï nhö vaäy.”93 M KINH 476. THIEÀN TÖ94 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, coù Tyø-kheo, moät mình ôû choã vaéng veû, thieàn tònh, tö duy,

92.

Trí ñôøi tröôùc. Paøli, S. 36. 24. Pubbaóóaøòa.

93.

Toùm taét saùu kinh.

94.

S. 36. 23. Bhikkhu.

quaùn saùt caùc thoï nhö vaày: Theá naøo laø thoï? Theá naøo laø söï taäp khôûi cuûa thoï? Theá naøo laø söï dieät taän cuûa thoï? Theá naøo laø con ñöôøng ñöa ñeán söï taäp khôûi cuûa thoï? Theá naøo laø con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa thoï? Theá naøo laø vò ngoït cuûa thoï? Theá naøo laø söï tai haïi cuûa thoï? Theá naøo laø xuaát ly thoï? Baáy giôø, Tyø-kheo naøy sau khi töø thieàn tònh tænh giaác, ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, con moät mình ôû nôi choã vaéng thieàn tònh, tö duy, quaùn saùt caùc thoï: Theá naøo laø thoï? Theá naøo laø söï taäp khôûi cuûa thoï? Theá naøo laø söï dieät taän cuûa thoï? Theá naøo laø con ñöôøng ñöa ñeán söï taäp khôûi cuûa thoï? Theá naøo laø con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa thoï? Theá naøo laø vò ngoït cuûa thoï? Theá naøo laø söï tai haïi cuûa thoï? Theá naøo laø söï xuaát ly thoï?

Phaät baûo Tyø-kheo: “Coù ba thoï: khoå thoï, laïc thoï, khoâng khoå khoâng laïc thoï. Khi xuùc taäp khôûi thì thoï taäp khôûi, khi xuùc dieät taän thì thoï dieät taän. Neáu ñoái vôùi thoï maø ham muoán, khen ngôïi, ñaém nhieãm, heä luïy, ñoù goïi laø con ñöôøng ñöa ñeán söï taäp khôûi cuûa thoï. Neáu ñoái vôùi thoï maø khoâng ham muoán, khen ngôïi, ñaém nhieãm, heä luïy, ñoù goïi laø con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa thoï. Hyû laïc neáu do nhaân duyeân thoï maø sanh, ñoù goïi laø vò ngoït cuûa thoï. Neáu caûm thoï laø voâ thöôøng, laø phaùp bieán dòch, ñoù goïi ñoù laø söï tai haïi cuûa thoï. Neáu ñoái vôùi caûm thoï maø ñoaïn tröø duïc tham, vöôït qua duïc tham, goïi ñoù laø xuaát ly thoï.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 477. A-NAN SÔÛ VAÁN95 Nhö kinh Tyø-kheo hoûi ôû treân, kinh naøy Toân giaû A-nan cuõng hoûi nhö vaäy. M

95. Nhöõng caâu hoûi cuûa A-nan.

KINH 478. TYØ-KHEO96 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Theá naøo laø thoï? Theá naøo laø söï taäp khôûi cuûa thoï? Theá naøo laø söï dieät taän cuûa thoï? Theá naøo laø con ñöôøng ñöa ñeán söï taäp khôûi cuûa thoï? Theá naøo laø con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa thoï?” Caùc Tyø-kheo baïch Phaät: “Theá Toân laø caên baûn cuûa phaùp, laø con maét cuûa phaùp, laø sôû y cuûa phaùp. Laønh thay, Theá Toân! Cuùi xin noùi ñaày ñuû, caùc Tyø-kheo sau khi nghe xong seõ laõnh thoï thöïc haønh.” Phaät baûo caùc Tyø-kheo: “Haõy laéng nghe vaø suy nghó kyõ, Ta seõ vì caùc oâng maø noùi. “Naøy caùc Tyø-kheo, coù ba thoï: khoå thoï, laïc thoï, khoâng khoå khoâng laïc thoï. Khi xuùc taäp khôûi thì thoï taäp khôûi; khi xuùc dieät taän, thoï dieät taän. Neáu ñoái vôùi thoï maø ham muoán, khen ngôïi,

ñaém nhieãm, heä luïy, ñoù goïi laø con ñöôøng ñöa ñeán söï taäp khôûi cuûa thoï. Neáu ñoái vôùi thoï maø khoâng ham muoán, khen ngôïi, ñaém nhieãm, heä luïy, ñoù goïi laø con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa thoï. Hyû laïc neáu do nhaân duyeân thoï maø sanh, ñoù goïi laø vò ngoït cuûa thoï. Neáu caûm thoï laø voâ thöôøng, laø phaùp bieán dòch, ñoù goïi ñoù laø söï tai haïi cuûa thoï. Neáu ñoái vôùi caûm thoï maø ñoaïn tröø duïc tham, vöôït qua duïc tham, goïi ñoù laø xuaát ly thoï.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 479. GIAÛI THOAÙT Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Neáu Ta khoâng bieát nhö thaät ñoái vôùi caùc thoï; khoâng bieát nhö thaät

96. Paøli: S.36.25 Bhikkhu.

ñoái vôùi söï taäp khôûi cuûa thoï, söï dieät taän cuûa thoï, con ñöôøng ñöa ñeán söï taäp khôûi cuûa thoï, con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa thoï, vò ngoït cuûa thoï, söï tai haïi cuûa thoï, xuaát ly thoï, thì Ta ôû giöõa chö Thieân, theá gian, Ma, Phaïm, Sa-moân, Baø-la-moân vaø caùc chuùng trôøi, ngöôøi, khoâng ñöôïc giaûi thoaùt, xuaát thoï, thoaùt khoûi caùc ñieân ñaûo, cuõng khoâng phaûi Chaùnh Ñaúng Chaùnh Giaùc97. Vì Ta bieát nhö thaät ñoái vôùi caùc thoï, söï taäp khôûi cuûa thoï, söï dieät taän cuûa thoï, con ñöôøng ñöa ñeán söï taäp khôûi cuûa thoï, con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa thoï, vò ngoït cuûa thoï, söï tai haïi cuûa thoï, xuaát thoï, neân ôû giöõa chö Thieân, theá gian, Ma, Phaïm, Sa-moân, Baø-la-moân vaø caùc chuùng trôøi, ngöôøi, Ta laø Baäc Giaûi Thoaùt, laø Baäc Xuaát Ly, laø Baäc ra khoûi caùc ñieân ñaûo vaø ñaït ñöôïc Voâ Thöôïng Chaùnh Ñaúng Chaùnh Giaùc.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 480. SA-MOAN BAØ-LA-MOAN98 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Neáu Sa-moân, Baø-la-moân naøo maø khoâng bieát nhö thaät ñoái vôùi caùc thoï; khoâng bieát nhö thaät ñoái vôùi söï taäp khôûi cuûa thoï, söï dieät taän cuûa thoï, con ñöôøng ñöa ñeán söï taäp khôûi cuûa thoï, con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa thoï, vò ngoït cuûa thoï, söï tai haïi cuûa thoï, xuaát ly thoï, ngöôøi naøy khoâng phaûi laø Sa-moân, khoâng phaûi laø Baø-la-moân, khoâng ñoàng vôùi Sa-moân, Baø-la-moân, cuõng khoâng phaûi nghóa Sa-moân, cuõng khoâng phaûi nghóa Baø-la-moân99, ngay trong ñôøi hieän taïi khoâng töï tri töï taùc chöùng: ‘Ta, söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, nhöõng gì caàn laøm ñaõ laøm xong, töï bieát khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa.’” “Neáu Sa-moân, Baø-la-moân naøo maø bieát nhö thaät ñoái vôùi caùc thoï; bieát nhö thaät ñoái vôùi söï

97.

Nguyeân baûn: A-naäu-ña-la tam-mieäu tam-boà-ñeà.

98.

S. 36. 26-28. Samaòa-braøhamaòa.

99.

Sa-moân nghóa, Baø-la-moân nghóa ¨F ªù ¸q ±C Ã¹ ªù ¸q. Paøli: saømaóóatthaö braøhamaóóatthaö, ñoái vôùi muïc ñích cuûa Sa-moân, Baø-la-moân.

taäp khôûi cuûa thoï, söï dieät taän cuûa thoï, con ñöôøng ñöa ñeán söï taäp khôûi cuûa thoï, con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa thoï, vò ngoït cuûa thoï, söï tai haïi cuûa thoï, xuaát ly thoï, ngöôøi naøy laø Sa-moân cuûa Sa- moân, Baø-la-moân cuûa Baø-la-moân, ñoàng vôùi Sa-moân, ñoàng vôùi Baø-la-moân, ñuùng nghóa Sa-moân, ñuùng nghóa Baø-la-moân, ngay trong ñôøi hieän taïi töï tri töï taùc chöùng: 'Ta, söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, nhöõng gì caàn laøm ñaõ laøm xong, töï bieát khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa.'"

Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. "Nhö Sa-moân, khoâng phaûi Sa-moân. Cuõng vaäy, Sa-moân soá100 vaø khoâng phaûi Sa-moân soá cuõng ñeàu nhö vaäy." M KINH 481. NHAÁT-XA-NAÊNG-GIAØ-LA101 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong röøng Nhaát-xa-naêng-giaø-la102, nöôùc Nhaát- xa-naêng-giaø-la. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: "Ta muoán ôû laïi taïi ñaây nöûa thaùng ñeå ngoài thieàn. Caùc Tyø-kheo, chôù ñi du haønh nöõa103, tröø khi ñi khaát thöïc vaø Boá taùt." Roài toïa thieàn, khoâng du haønh nöõa. Baáy giôø, qua nöûa thaùng, Theá Toân traûi toïa cuï ngoài tröôùc ñaïi chuùng, baûo caùc Tyø-kheo: "Khi Ta, baèng moät ít thieàn phaàn cuûa thieàn phaùp ñöôïc tö duy khi môùi thaønh Phaät, nay trong thaùng naøy, tö duy raèng: Söï sanh khôûi cuûa taát caû caûm thoï cuûa chuùng ñeàu coù nhaân duyeân, khoâng phaûi khoâng coù nhaân duyeân. "Nhöõng gì laø nhaân duyeân? Duïc laø nhaân duyeân, giaùc104 laø nhaân duyeân, xuùc laø nhaân duyeân. Naøy caùc Tyø-kheo, neáu duïc khoâng ñöôïc dieät taän105, giaùc khoâng dieät taän, xuùc khoâng dieät taän, do nhöõng nhaân duyeân

100.

Xem cht.74, kinh. 391.

101.

Paøli, S. 54. 11. Icchaønaígala.

102.

Nhaát-xa-naêng-giaø-la laâm ³ü °ø à ¦÷ Ã¹ ªL. Paøli: Icchaønaígalavaøna.

103.

Trong baûn Paøli: tröø thò giaû mang thöùc aên ñeán, ñöøng ai ñeán choã Ta.

104.

Giaùc, ñaây chæ taàm, hay tö duy taàm caàu. Paøli: vitakka.

105.

Tòch dieät, ñaây chæ dieät taän. Paøli: nirodha.

naøy maø caûm thoï cuûa chuùng sanh phaùt sanh. Vì nhaân duyeân khoâng ñöôïc dieät taän neân caûm thoï cuûa chuùng sanh phaùt sanh. "Neáu duïc kia ñöôïc dieät taän, nhöng giaùc khoâng dieät taän, xuùc khoâng dieät taän, do nhöõng nhaân duyeân naøy maø caûm thoï cuûa chuùng sanh phaùt sanh. Vì nhaân duyeân khoâng ñöôïc dieät taän neân caûm thoï cuûa chuùng sanh phaùt sanh. "Neáu duïc kia ñöôïc

dieät taän, giaùc dieät taän, nhöng xuùc khoâng dieät taän, do nhöõng nhaân duyeân naøy maø caûm thoï cuûa chuùng sanh phaùt sanh. Vì nhaân duyeân khoâng ñöôïc dieät taän neân caûm thoï cuûa chuùng sanh phaùt sanh. “Neáu duïc kia ñöôïc dieät taän, giaùc dieät taän, xuùc dieät taän; nhöng do nhaân duyeân kia maø caûm thoï cuûa chuùng sanh phaùt sanh, laø do nhaân duyeân caùi kia dieät taän, neân caûm thoï cuûa chuùng sanh phaùt sanh. “Vì nhaân duyeân taø kieán neân caûm thoï cuûa chuùng sanh phaùt sanh; vì nhaân duyeân taø kieán khoâng dieät taän neân caûm thoï cuûa chuùng sanh phaùt sanh; vì nhaân duyeân taø chí, taø ngöõ, taø nghieäp, taø maïng, taø phöông tieän, taø nieäm, taø ñònh, taø giaûi thoaùt vaø taø trí, neân caûm thoï cuûa chuùng sanh phaùt sanh. Vì nhaân duyeân taø trí khoâng dieät taän neân caûm thoï cuûa chuùng sanh phaùt sanh. “Do nhaân duyeân chaùnh kieán neân caûm thoï cuûa chuùng sanh phaùt sanh; do nhaân duyeân chaùnh kieán tòch dieät neân caûm thoï cuûa chuùng sanh phaùt sanh; do nhaân duyeân chaùnh chí, chaùnh ngöõ, chaùnh nghieäp, chaùnh maïng, chaùnh phöông tieän, chaùnh nieäm, chaùnh ñònh, chaùnh giaûi thoaùt vaø chaùnh trí neân caûm thoï cuûa chuùng sanh phaùt sanh; do nhaân duyeân chaùnh trí tòch dieät neân caûm thoï cuûa chuùng sanh phaùt sanh. “Neáu duïc naøy khoâng ñöôïc maø ñöôïc, khoâng thu hoaïch maø thu hoaïch, khoâng chöùng maø chöùng, thì cuõng vì nhaân duyeân naøy maø caûm thoï cuûa chuùng sanh phaùt sanh, vì nhaân duyeân caùi kia tòch dieät neân caûm thoï cuûa chuùng sanh phaùt sanh. Ñoù goïi laø vì nhaân duyeân khoâng dieät taän, neân caûm thoï cuûa chuùng sanh phaùt sanh; vaø vì nhaân duyeân dieät taän neân caûm thoï cuûa chuùng sanh phaùt sanh. “Neáu Sa-moân, Baø-la-moân naøo, khoâng bieát nhö thaät ñoái vôùi duyeân duyeân, söï taäp khôûi cuûa duyeân duyeân, söï dieät taän cuûa duyeân duyeân, con ñöôøng ñöa ñeán söï taäp khôûi cuûa duyeân duyeân, con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa duyeân duyeân nhö vaäy, thì ngöôøi naøy khoâng phaûi laø Sa-moân cuûa Sa- moân, khoâng phaûi Baø-la-moân cuûa Baø-la-moân, khoâng ñoàng vôùi Sa-moân cuûa Sa-moân, khoâng ñoàng vôùi

Baø-la-moân cuûa Baø-la-moân, khoâng ñuùng nghóa Sa-moân, khoâng ñuùng nghóa Baø-la-moân, ñoái vôùi phaùp hieän taïi khoâng töï tri töï taùc chöùng: ‘Ta, söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, nhöõng gì caàn laøm ñaõ laøm xong, töï bieát khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa.’

“Neáu Sa-moân, Baø-la-moân naøo, maø bieát nhö thaät ñoái vôùi duyeân duyeân, söï taäp khôûi cuûa duyeân duyeân, söï dieät taän cuûa duyeân duyeân, con ñöôøng ñöa ñeán söï taäp khôûi cuûa duyeân duyeân vaø con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa duyeân duyeân nhö vaäy, thì ngöôøi naøy laø Sa-moân cuûa Sa- moân, laø Baø-la-moân cuûa Baø-la-moân, ñoàng vôùi Sa-moân cuûa Sa-moân, ñoàng vôùi Baø-la-moân cuûa Baø-la-moân, ñuùng nghóa Sa-moân, ñuùng nghóa Baø-la-moân, ñoái vôùi phaùp hieän taïi töï tri töï taùc chöùng: ‘Ta, söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, nhöõng gì caàn laøm ñaõ laøm xong, töï bieát khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa.’ Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 482. HYÛ LAÏC106 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø,

ñang muøa haï an cö, gia chuû Caáp Coâ Ñoäc ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân. Ñöùc Phaät vì gia chuû, baèng nhieàu hình thöùc maø thuyeát phaùp, khai thò, soi saùng, chæ daïy, laøm cho hoan hyû. Sau khi ñöôïc Phaät khai thò, soi saùng, chæ giaùo, laøm cho hoan hyû, gia chuû ñöùng daäy söûa laïi y phuïc, ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, roài chaép tay, baïch Phaät: “Cuùi xin Theá Toân vaø ñaïi chuùng töø bi thoï nhaän lôøi thænh nguyeän cuûa con, trong ba thaùng haï, cuùng döôøng y phuïc, aåm thöïc, y döôïc, ngoïa cuï.” Baáy giôø Ñöùc Theá Toân yeân laëng nhaän lôøi. Khi aáy Caáp Coâ Ñoäc bieát Phaät ñaõ im laëng nhaän lôøi roài, ñöùng daäy töø giaõ trôû veà nhaø mình. Qua ba thaùng, oâng ñeán choã Phaät, leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân. Phaät baûo Caáp Coâ Ñoäc:

106. Tham chieáu, Paøli, A. 5, 176. Pìti.

“Laønh thay, gia chuû! OÂng ba thaùng qua ñaõ cuùng döôøng y phuïc, aåm thöïc, y döôïc, ngoïa cuï. OÂng do vaøo söï trang nghieâm tònh trò thöôïng ñaïo107 naøy, maø ôû ñôøi vò lai seõ ñöôïc phöôùc baùo an laïc. Nhöng hieän taïi oâng khoâng neân maëc nhieân thuï höôûngï söï an laïc naøy, phaûi tinh taán luùc naøo cuõng hoïc, ñeå thaønh töïu vaø töï thaân taùc chöùng hyû laïc do vieãn ly108.” Baáy giôø, gia chuû Caáp Coâ Ñoäc nghe Phaät daïy nhö vaäy, tuøy hyû hoan hyû, ñöùng daäy ñaûnh leã ra veà. Luùc aáy, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñang ngoài giöõa ñaïi chuùng, bieát oâng Caáp Coâ Ñoäc ñaõ veà roài, lieàn baïch Phaät: “Kyø dieäu thay, Theá Toân! Kheùo vì gia chuû Caáp Coâ Ñoäc thuyeát phaùp khích leä oâng Caáp Coâ Ñoäc raèng: ‘OÂng ba thaùng ñaõ cuùng döôøng y phuïc, aåm thöïc, y döôïc, ngoïa cuï. OÂng do vaøo söï tònh trò thöôïng ñaïo naøy, maø ôû ñôøi vò lai seõ ñöôïc phöôùc baùo an laïc. Nhöng hieän taïi oâng khoâng neân maëc nhieân thuï höôûngï phöôùc baùo naøy, phaûi tinh taán luùc naøo cuõng hoïc, ñeå thaønh töïu vaø töï thaân taùc chöùng hyû laïc do vieãn ly.’ “Baïch Theá Toân, giaû söû Thaùnh ñeä töû hoïc ñeå thaønh töïu vaø töï thaân taùc chöùng hyû laïc do vieãn ly, sôû ñaéc vieãn ly naêm phaùp109 vaø phaûi tu taäp vieân maõn naêm phaùp. “Theá naøo laø vieãn ly naêm phaùp? Ñoaïn tröø hyû ñöôïc nuoâi lôùn bôûi duïc, ñoaïn tröø öu ñöôïc nuoâi lôùn bôûi duïc, ñoaïn tröø xaû ñöôïc nuoâi lôùn bôûi duïc; ñoaïn tröø hyû ñöôïc nuoâi lôùn bôûi phaùp baát thieän, ñoaïn tröø öu ñöôïc nuoâi lôùn bôûi phaùp baát thieän. Ñoù goïi laø naêm phaùp vieãn ly. “Theá naøo laø tu taäp vieân maõn naêm phaùp? Ñoù laø tuøy hyû, hoan hyû, khinh an110, laïc vaø nhaát taâm.” Phaät baûo Toân giaû Xaù-lôïi-phaát: “Ñuùng theá, ñuùng theá! Neáu Thaùnh ñeä töû hoïc ñeå thaønh töïu vaø töï thaân taùc chöùng hyû laïc do vieãn ly, sôû ñaéc vieãn ly naêm phaùp vaø phaûi tu taäp vieân maõn naêm phaùp.”

107. Nghóa laø, trang nghieâm vaø chænh söûa con ñöôøng sanh Thieân. 108. Vieãn ly hyû laïc » Â÷ ³ß ¼Ö (Paøli: pavivekaja-pìti-sukha); ñaây chæ hyû laïc traïng thaùi Sô thieàn. Paøli: kinti maya kaølena kaølaö paviveka pìtiö upasampajja, laøm sao tuøy thôøi toâi chöùng vaø an truù vôùi traïng thaùi hyû do vieãn ly naøy? 109. Vieãn ly nguõ phaùp » Â÷ ¤ ªk. Paøli: paócassa æhaønaøni tasmiö na honti, trong thôøi gian (hoïc haïnh vieãn ly) aáy, coù naêm tröôøng hôïp khoâng xaûy ra. 110. Nguyeân Haùn:

yû töùc Öa ®§.

Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 483. VOÂ THÖÏC LAÏC111 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø, Theá Toân noùi vôùi caùc Tyø-kheo: “Coù nieäm coù thöïc vò, coù nieäm khoâng thöïc vò112, coù nieäm vöøa khoâng thöïc vò vöøa coù thöïc vò. Coù laïc coù thöïc vò, coù laïc khoâng thöïc vò, coù laïc vöøa khoâng thöïc vò vöøa coù thöïc vò. Coù xaû coù thöïc vò, coù nieäm khoâng thöïc vò, coù xaû vöøa khoâng thöïc vò vöøa coù thöïc vò. Coù giaûi thoaùt coù thöïc vò, coù giaûi thoaùt khoâng thöïc vò, coù giaûi thoaùt vöøa khoâng thöïc vò vöøa coù thöïc vò. “Theá naøo laø nieäm coù thöïc vò? Nieäm113 sanh ra do naêm duïc laøm nhaân duyeân. “Theá naøo laø nieäm khoâng thöïc vò? Tyø-kheo ly duïc, ly phaùp aùc baát thieän; coù giaùc, coù quaùn, coù hyû laïc do vieãn ly sanh, thaønh töïu vaø an truï Sô thieàn. Ñoù goïi laø nieäm khoâng thöïc vò. “Theá naøo laø nieäm vöøa khoâng thöïc vò vöøa coù thöïc vò?ø Tyø-kheo coù giaùc, coù quaùn, noäi tónh nhaát taâm; khoâng giaùc, khoâng quaùn, coù hyû laïc do ñònh sanh, thaønh töïu vaø truï Nhò thieàn. Ñoù goïi laø nieäm vöøa khoâng thöïc vò vöøa coù thöïc vò. “Theá naøo laø laïc coù thöïc vò? Laïc, hyû, do naêm duïc laøm nhaân duyeân sanh ra. Ñoù goïi laø laïc coù thöïc vò. “Theá naøo laø laïc khoâng thöïc vò? Döùt coù giaùc coù quaùn, noäi tónh nhaát taâm; khoâng giaùc, khoâng quaùn, coù hyû laïc do ñònh sanh. Ñoù goïi laø voâ thöïc laïc. “Theá naøo laø laïc vöøa khoâng thöïc vò vöøa coù thöïc vò? Tyø-kheo lìa

111.

Laïc phi vaät chaát. Paøli, S. 36. 29. Niraømisaö.

112.

Thöïc nieäm voâ thöïc nieäm ¹ ©À L ¹ ©À . Paøli: atthi saømisaø pìti atthi niraømisaø pitì, coù hyû do vaät duïc (saømisa: coù thòt), coù hyû phi vaät duïc (niraømisa: khoâng coù thòt).

113.

Baûn Paøli: pìti, hyû.

hyû, tham, an truï xaû taâm vôùi chaùnh nieäm, chaùnh tri, truï an laïc, ñieàu maø Thaùnh noùi laø xaû. Ñoù goïi laø laïc vöøa khoâng thöïc vò vöøa coù thöïc vò. “Theá naøo laø xaû coù thöïc vò? Xaû do nguõ duïc laøm nhaân duyeân sanh ra. Ñoù goïi laø xaû coù thöïc vò. “Theá naøo laø xaû khoâng thöïc vò? Tyø-kheo lìa hyû tham, an truï xaû taâm, vôùi chaùnh nieäm, chaùnh tri, an truï laïc, ñieàu Thaùnh noùi laø xaû, thaønh töïu vaø an truù Tam thieàn. Ñoù goïi laø xaû khoâng thöïc vò. “Theá naøo laø xaû vöøa khoâng thöïc vò vöøa coù thöïc vò? Tyø-kheo xa lìa khoå, döùt laïc; öu vaø hyû tröôùc ñaõ döùt, khoâng khoå khoâng laïc, xaû vaø nieäm thanh tònh, nhaát taâm, thaønh töïu vaø an truï Töù thieàn. Ñoù goïi laø vöøa khoâng thöïc vò vöøa coù thöïc vò. “Theá naøo laø giaûi thoaùt coù thöïc vò? Haønh cuøng ñi vôùi saéc114. “Theá naøo laø voâ thöïc giaûi thoaùt? Haønh cuøng ñi vôùi voâ saéc. “Theá naøo laø giaûi thoaùt vöøa khoâng thöïc vò vöøa coù thöïc vò? Tyø- kheo kia, giaûi thoaùt vôùi taâm khoâng

nhieãm tham duïc, khoâng nhieãm saân nhueá, ngu si. Ñoù goïi laø giaûi thoaùt vöøa khoâng thöïc vò vöøa coù thöïc vò.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 484. BAÏT-ÑAØ-LA115 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø, Toân giaû Baït-ñaø-la116 vaø Toân giaû A-nan ñeàu ôû vöôøn Caáp coâ ñoäc röøng caây Kyø-ñaø. Khi aáy Toân giaû A-nan ñi ñeán choã Toân giaû Baït- ñaø-la. Sau khi thaêm hoûi söùc khoûe xong, ngoài xuoáng moät beân, roài Toân giaû A-nan hoûi Toân giaû Baït-ñaø-la: “Theá naøo goïi laø thaáy ñeä nhaát117? Theá naøo laø nghe ñeä nhaát? Theá naøo laø laïc ñeä nhaát? Theá naøo laø töôûng ñeä nhaát? Theá naøo laø höõu ñeä

114.

Saéc caâu haønh. Paøli: ruøpappaæisaöyutto vimokkho, giaûi thoaùt lieân heä vôùi saéc.

115.

Paøli, A. 5. 170. Bhaddaji.

116.

Baït-ñaø-la . Paøli: Bhaddaji.

117.

Kieán ñeä nhaát . Paøli: dassaønaö aggaö, toái thöôïng trong nhöõng caùi ñöôïc thaáy.

nhaát118?” Toân giaû Baït-ñaø-la noùi vôùi Toân giaû A-nan: “Coù Phaïm thieân, laø ñaáng töï taïi, taïo taùc, bieán hoùa nhö yù, laø cha cuûa theá gian. Thaáy ñöôïc Phaïm thieân thì goïi ñoù laø caùi thaáy ñeä nhaát. “Naøy A-nan, coù chuùng sanh coù hyû laïc do vieãn ly sanh thaám nhuaàn khaép moïi nôi, moïi nôi ñeàu caûm giaùc haân hoan, toaøn thaân sung maõn, khoâng choã naøo laø khoâng traøn ñaày bôûi hyû laïc phaùt sanh do vieãn ly. Chuùng sanh naøy, sau khi xuaát ñònh, xöôùng leân giöõa ñaïi chuùng: ‘Voâ cuøng tòch tónh thay, hyû laïc do vieãn ly sanh naøy! Voâ cuøng tòch tónh thay, hyû laïc do vieãn ly sanh naøy!’ Nghe ñöôïc aâm thanh naøy thì goïi laø caùi nghe ñeä nhaát. “Laïi nöõa A-nan, neáu coù chuùng sanh ôû nôi thaân naøy coù laïc do ñaõ lìa hyû thaám nhuaàn khaép moïi nôi, moïi nôi ñeàu caûm giaùc haân hoan, toaøn thaân sung maõn, khoâng choã naøo laø khoâng traøn ñaày bôûi laïc do ñaõ lìa hyû naøy. Ñoù goïi laø laïc ñeä nhaát. “Theá naøo laø töôûng ñeä nhaát? Naøy A-nan, coù chuùng sanh vöôït qua taát caû thöùc nhaäp xöù, nhaäp voâ sôû höõu, thaønh töïu vaø an truï voâ sôû höõu nhaäp xöù. Neáu khôûi leân töôûng naøy, thì goïi laø töôûng ñeä nhaát. “Theá naøo laø höõu ñeä nhaát? Laïi nöõa A-nan, coù chuùng sanh vöôït qua taát caû Voâ sôû höõu nhaäp xöù, thaønh töïu vaø an truï Phi töôûng phi phi töôûng nhaäp xöù. Neáu khôûi höõu naøy, thì goïi laø höõu ñeä nhaát.” Toân giaû A-nan noùi vôùi Toân giaû Baït-ñaø-la: “Coù nhieàu ngöôøi thaáy nhö vaäy, noùi nhö vaäy; vaäy thì Toân giaû cuõng gioáng hoï, ñaâu coù khaùc gì? Toâi duøng phöông tieän hoûi Toân giaû, Toân giaû haõy laéng nghe, toâi seõ vì Toân giaû maø noùi. Theo nhö caùi ñöôïc quaùn saùt naøy, maø laàn löôït dieät taän caùc laäu, ñoù môùi goïi laø caùi thaáy ñeä

nhaát. Theo nhö ñieàu ñöôïc nghe maø laàn löôït dieät taän caùc laäu, ñoù môùi goïi laø caùi nghe ñeä nhaát. Theo nhö laïc ñöôïc phaùt sanh maø laàn löôït dieät taän caùc laäu, ñoù môùi goïi laø laïc ñeä nhaát. Theo nhö ñieàu ñöôïc töôûng maø laàn löôït dieät taän caùc laäu, ñoù môùi goïi laø töôûng ñeä nhaát. Nhö thöïc quaùn saùt, laàn löôït dieät taän caùc laäu, thì ñoù môùi goïi laø höõu ñeä nhaát."

Baáy giôø, hai vò Chaùnh só sau khi baøn luaän xong, ñöùng daäy caùo töø. M

118. Höõu ñeä nhaát , chæ coõi trôøi Höõu ñaûnh. Paøli: bhavaønaö aggaö, toái thöôïng trong caùc höõu.

KINH 485. ÖU-ÑAØ-DI119 Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø vua Bình-sa120 ñi ñeán choã Toân giaû Öu-ñaø-di, cuùi ñaàu ñaûnh leã, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Toân giaû Öu-ñaø-di: "Ñöùc Theá Toân noùi coù bao nhieâu thoï?" Toân giaû Öu-ñaø-di ñaùp: "Taâu Ñaïi vöông, Theá Toân noùi ba thoï: thoï khoå, thoï laïc thoï khoâng khoå khoâng laïc." Vua Bình-sa baïch Toân giaû Öu-ñaø-di: "Chôù noùi nhö vaäy, raèng 'Theá Toân noùi ba thoï laø thoï khoå, thoï laïc, thoï khoâng khoå khoâng laïc.' Nhöng ñuùng ra phaûi noùi coù hai thoï laø thoï khoå vaø thoï laïc. Thoï khoâng khoå khoâng laïc laø tòch dieät." "Noùi ba laàn nhö vaäy." Toân giaû Öu-ñaø-di khoâng theå xaùc laäp ba thoï vôùi vua vaø vua cuõng khoâng theå xaùc laäp hai thoï. Caû hai cuøng ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân. Baáy giôø, Toân giaû Öu-ñaø-di baïch laïi vôùi Phaät nhöõng söï vieäc treân moät caùch ñaày ñuû: "Con cuõng khoâng theå xaùc laäp ñöôïc ba thoï vaø vua cuõng khoâng theå xaùc laäp ñöôïc hai thoï; neân nay chuùng con cuøng ñeán hoûi Theá Toân, xin quyeát ñònh nghóa naøy, laø coù maáy thoï?" Phaät baûo Toân giaû Öu-ñaø-di: "Ta coù khi noùi moät thoï, coù khi noùi hai thoï, hoaëc coù khi noùi ba, boán, naêm, saùu, möôøi taùm, ba möôi saùu, cho ñeán moät traêm leû taùm thoï, hoaëc coù khi noùi voâ löôïng thoï. "Ta noùi moät thoï nhö theá naøo? Nhö noùi, 'Nhöõng gì laø thoï ñeàu laø khoå.' Ñoù goïi laø Ta noùi coù moät thoï. "Ta noùi hai thoï nhö theá naøo? Noùi, 'Thaân thoï vaø taâm thoï.' Ñoù goïi laø coù hai thoï. "Theá naøo laø ba thoï? Thoï khoå, thoï vui, thoï khoâng khoå khoâng vui.

119.

S. 36. 19. Paócakaígo.

120.

Bình-sa vöông ²~ ®P ¤ý (Paøli: Bimbisaøra); vua nöôùc Ma-kieät-ñaø. Baûn Paøli:

Paócakaígako thapati (Nguõ chi vaät chuû), moät ngöôøi thôï moäc

"Theá naøo laø boán thoï? Thoï heä thuoäc Duïc giôùi, thoï heä thuoäc Saéc giôùi, thoï heä thuoäc Voâ saéc giôùi vaø thoï khoâng heä thuoäc. "Theá naøo laø noùi naêm thoï? Laïc caên, hyû caên, khoå caên, öu caên vaø xaû caên. Ñoù goïi laø naêm thoï. "Theá naøo laø saùu thoï? Thoï sanh töø nhaõn xuùc, thoï sanh töø nhó, tyû, thieät, thaân, yù xuùc. Ñoù goïi laø saùu thoï. "Theá naøo laø möôøi taùm thoï? Thoï, theo saùu hyû haønh, saùu öu haønh vaø saùu xaû haønh. Ñoù goïi laø möôøi taùm thoï. "Theá naøo

laø ba möôi saùu thoï? Hyû y saùu tham tröôùc, hyû y saùu ly tham; öu y saùu tham tröôùc, öu y saùu ly tham; xaû y saùu tham tröôùc, xaû saùu ly tham. Ñoù goïi laø ba möôi saùu thoï. “Theá naøo laø moät traêm leû taùm thoï? Ba möôi saùu thoï quaù khöù, ba möôi saùu thoï vò lai vaø ba möôi saùu thoï hieän taïi. Ñoù goïi laø moät traêm leû taùm thoï. “Theá naøo laø voâ löôïng thoï? Nhö noùi thoï naøy, thoï kia v.v… Naøy Tyø-kheo, nhö vaäy goïi laø voâ löôïng thoï. “Naøy Öu-ñaø-di, Ta baèng nhieàu hình thöùc nhö vaäy noùi nhö thaät nghóa cuûa thoï. Theá gian khoâng hieåu, neân tranh luaän vaø maâu thuaãn choáng traùi nhau, troïn khoâng naém ñöôïc nghóa chaân thaät trong phaùp luaät cuûa Ta, ñeå töï döøng laïi. “Naøy Öu-ñaø-di, neáu ñoái vôùi nghóa cuûa nhieàu loaïi thoï maø Ta ñaõ noùi ñaây, hieåu bieát nhö thaät, thì khoâng khôûi tranh luaän vaø maâu thuaãn choáng traùi nhau. Vôùi tranh luaän ñaõ khôûi leân hay chöa khôûi leân, coù theå baèng phaùp luaät naøy maø ngaên ngöøa, khieán cho noù ñình chæ. “Nhöng naøy Öu-ñaø-di, coù hai thoï: thoï duïc vaø thoï ly duïc. Theá naøo laø thoï duïc? Thoï do nhaân duyeân naêm coâng ñöùc cuûa duïc sanh ra, ñoù goïi laø thoï duïc. Theá naøo laø thoï ly duïc? Tyø-kheo ly duïc vaø phaùp aùc baát thieän, coù giaùc, coù quaùn, coù hyû laïc phaùt sanh do vieãn ly, thaønh töïu vaø an truï Sô thieàn, ñoù goïi laø thoï ly duïc. “Neáu coù ngöôøi noùi: ‘Chuùng sanh nöông vaøo Sô thieàn naøy, chæ coù ñaây laø laïc, ngoaøi ra khoâng coøn gì khaùc.’ Ñieàu naøy khoâng ñuùng. Vì sao? Vì coøn coù caùi laïc thuø thaéng hôn caùi laïc naøy. Ñoù laø gì? Tyø-kheo lìa coù giaùc, lìa coù quaùn, noäi tónh, coù hyû laïc do ñònh sanh, thaønh töïu vaø an truï Nhò thieàn; ñoù goïi laø laïc thuø thaéng. Nhö vaäy, cho ñeán, Phi töôûng phi phi töôûng nhaäp xöù, caøng leân caøng thuø thaéng hôn.

“Neáu coù ngöôøi noùi: ‘Chæ coù nhöõng xöù naøy, cho ñeán, Phi töôûng phi phi töôûng laø cöïc laïc, khoâng coøn choã naøo khaùc.’ Nhö vaäy cuõng laïi khoâng ñuùng. Vì sao? Vì coøn coù caùi laïc thuø thaéng hôn nhöõng nôi naøy nöõa. Ñoù laø gì? Tyø-kheo vöôït qua taát caû Phi töôûng phi phi töôûng nhaäp xöù, töôûng thoï dieät, töï thaân taùc chöùng thaønh töïu; ñoù laø caùi laïc thuø thaéng hôn caùi laïc treân. “Neáu coù keû xuaát gia dò hoïc noùi: ‘Sa-moân Thích töû chæ noùi ñeán töôûng thoï dieät vaø cho laø ñaõ ñeán choã taän cuøng cuûa laïc’, ñieàu naøy khoâng ñuùng. Vì sao? Vì ñaây khoâng phaûi laø danh nghóa thoï laïc maø Theá Toân ñaõ noùi. Danh nghóa thoï laïc maø Theá Toân noùi laø, nhö noùi: ‘Naøy Öu-ñaø-di, coù boán thöù laïc. Nhöõng gì laø boán? Ñoù laø laïc ly duïc, laïc vieãn ly, laïc tòch dieät vaø laïc Boà-ñeà.’” Phaät noùi kinh naøy xong, Öu-ñaø-di vaø vua Bình-sa nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät ñaõ daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 486. NHAÁT PHAÙP (1) Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Neáu ñoái vôùi moät phaùp, maø sanh chaân chaùnh nhaøm tôûm, khoâng öa, xaû boû, seõ chöùng ñaéc laäu taän. Ñoù laø, taát caû chuùng sanh do thöùc aên maø toàn taïi. “Laïi coù hai phaùp, ñoù laø danh vaø saéc. Laïi coù ba phaùp, ñoù laø ba thoï. Laïi coù boán phaùp, ñoù laø boán thöïc. Laïi coù naêm phaùp, ñoù laø naêm thoï aám. Laïi coù saùu phaùp, ñoù laø saùu noäi, ngoaïi nhaäp xöù. Laïi coù baûy phaùp, ñoù laø baûy thöùc truï. Laïi coù taùm phaùp, ñoù laø taùm phaùp theá gian. Laïi coù chín phaùp, ñoù laø chín choã cö nguï cuûa

chuùng sanh. Laïi coù möôøi phaùp, ñoù laø möôøi nghieäp. Ñoái vôùi möôøi phaùp naøy, thaät söï nhaøm tôûm, khoâng öa, xaû boû, seõ ñeán choã taän cuøng meù khoå vaø giaûi thoaùt khoûi khoå.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M

KINH 488. NHAÁT PHAÙP (2) Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Neáu ñoái vôùi moät phaùp, maø quaùn saùt voâ thöôøng, quaùn saùt bieán ñoåi, quaùn saùt ly duïc, quaùn saùt dieät taän, quaùn saùt xaû ly, seõ taän tröø caùc laäu hoaëc. Ñoù laø, taát caû chuùng sanh do thöùc aên maø toàn taïi. “Laïi coù hai phaùp, ñoù laø danh vaø saéc. Laïi coù ba phaùp, ñoù laø ba thoï. Laïi coù boán phaùp, ñoù laø boán thöïc. Laïi coù naêm phaùp, ñoù laø naêm thoï aám. Laïi coù saùu phaùp, ñoù laø saùu noäi, ngoaïi nhaäp xöù. Laïi coù baûy phaùp, ñoù laø baûy thöùc truï. Laïi coù taùm phaùp, ñoù laø taùm phaùp theá gian. Laïi coù chín phaùp, ñoù laø chín choã cö nguï cuûa chuùng sanh. Laïi coù möôøi phaùp, ñoù laø möôøi nghieäp. Ñoái vôùi möôøi phaùp naøy, chaân chaùnh quaùn saùt voâ thöôøng, quaùn saùt bieán ñoåi, quaùn saùt ly duïc, quaùn saùt dieät taän, quaùn saùt xaû ly, seõ dieät tröø heát caùc laäu.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 489. NHAÁT PHAÙP (3) Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Neáu ñoái vôùi moät phaùp, maø quaùn saùt voâ thöôøng, quaùn saùt bieán ñoåi, quaùn saùt ly duïc, quaùn saùt dieät taän, quaùn saùt xaû ly, seõ ñeán choã taän cuøng cuûa meù khoå vaø giaûi thoaùt khoûi khoå. Ñoù laø, taát caû chuùng sanh do thöùc aên maø toàn taïi. “Laïi coù hai phaùp, ñoù laø danh vaø saéc. Laïi coù ba phaùp, ñoù laø ba thoï. Laïi coù boán phaùp, ñoù laø boán thöïc. Laïi coù naêm phaùp, ñoù laø naêm thoï aám. Laïi coù saùu phaùp, ñoù laø saùu noäi, ngoaïi nhaäp xöù. Laïi coù baûy phaùp, ñoù laø baûy thöùc truï. Laïi coù taùm phaùp, ñoù laø taùm phaùp theá gian. Laïi coù chín phaùp, ñoù laø chín choã ôû cuûa chuùng sanh. Laïi coù möôøi phaùp, ñoù laø möôøi nghieäp. Ñoái vôùi möôøi phaùp naøy, chaân chaùnh quaùn saùt voâ thöôøng, quaùn saùt bieán ñoåi, quaùn saùt ly duïc, quaùn saùt dieät taän, quaùn saùt xaû ly, seõ

ñeán choã taän cuøng cuûa meù khoå vaø giaûi thoaùt khoûi khoå.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.